

ارزیابی تأثیرات اجتماعی و فرهنگی احداث مجموعه ورزشی مرودشت منطقه ۷ شهرداری تهران

خلیل میرزایی

دکترای جامعه‌شناسی، دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رودهن

Mirzaei_khalil@riau.ac.ir

مرجان پاکدامن

کارشناس ارشد پژوهشگری علوم اجتماعی

Marjan_pakdaman@ymail.com

فرزاد عباسی

کارشناس مدیریت امور فرهنگی، گرایش برنامه‌ریزی فرهنگی

farzad.abasi137@gmail.com

ندا عظیمی

دکترای جامعه‌شناسی فرهنگی

azimi_neda@yahoo.com

چکیده

پروژه حاضر با هدف پاسخگویی به نیازهای اهالی محله قصر - حشمتیه در زمینه امکانات ورزشی اجرا شده است. از مهمترین اهداف اجرای این طرح، توانمندسازی و آگاه‌سازی مستقیم و غیر مستقیم اهالی با مسائل بهداشتی، دسترسی به امکانات ورزشی، ایجاد فضای عمومی و افزایش تعاملات اجتماعی در این مکان، افزایش حس امنیت و سلامت در ساکنان محله قصر - حشمتیه به واسطه وجود محلی امن برای ورزش، افزایش سلامت جسمانی ساکنان به دلیل دسترسی آسان تر نسبت به گذشته به امکانات و وسایل ورزشی، افزایش مراجعات از سایر نقاط منطقه برای استفاده از امکانات مجموعه و ایجاد تعاملات جدید و... است. نوع مطالعه در این پژوهش از نظر مسیر، توصیفی و از نظر هدف، کاربردی است. روش مورد استفاده برای گردآوری اطلاعات نیز میدانی و اسنادی بوده است. البته باید اشاره کرد که پژوهش حاضر را می‌توان در شمار پژوهش‌هایی قرار داد که با عنوان ارزیابی مطرح شده‌اند. تأثیرات ساخت مجموعه ورزشی مرودشت واقع در منطقه ۷ شهرداری تهران منجر به پیامدهای مثبت و منفی می‌شود. پیامدهای مثبت عبارتند از: افزایش ارتباطات اجتماعی، سرمایه اجتماعی، امنیت بانوان، سلامت، مشارکت در فعالیت‌های ورزشی، کاهش اعتیاد، تغییر سبک زندگی، اشتغال‌زایی، ایجاد مشاغل جدید، کسب درآمد برای شهرداری و کاهش سر و صدای نوجوانان و جوانان و پیامدهای منفی نیز عبارتند از: آلودگی‌های محیط‌زیستی، افزایش ترافیک، کمبود جای پارک خودرو و شلوغی و ازدحام در محله.

واژه‌های کلیدی: تأثیرات اجتماعی، تأثیرات فرهنگی، مجموعه ورزشی، مرودشت و منطقه ۷ شهرداری تهران.

مقدمه

شکل‌گیری پیامدهای هر اقدام توسعه‌ای به ماهیت آن، چگونگی اجرا، میزان انطباق آن با نیازها و انتظارات اجتماع محلی، هدف پروژه و نگرش‌ها، واکنش‌های اجتماع محلی، میزان مشارکت و استفاده آنها از خدمات و برنامه‌های پروژه، تعاملات و واکنش‌های سایر نهادها، گروه‌ها و افراد ذی‌نفوذ و ذی‌مدخل بستگی دارد. با توجه به عوامل و شرایط یادشده ممکن است در روند اجرای پروژه، نحوه پذیرش اجتماعی پروژه از سوی ذی‌نفعان اصلی و سایر متأثران پروژه و تحقق اهداف و نتایج پیش‌بینی شده و قابل انتظار آن، برخی موانع و آسیب‌ها به وجود آید و پیامدهای منفی و عوارض ناخواسته‌ای در حین اجرای پروژه یا متعاقب آن شکل گیرد. این امر، ارزیابی تأثیرات اجتماعی پروژه را ضروری می‌سازد. در یک تعریف کلی، ارزیابی تأثیرات اجتماعی، فرایند تحلیل، نظارت و مدیریت پیامدهای خواسته و ناخواسته اجتماعی (مثبت یا منفی)، رخدادهای برنامه‌ریزی شده (سیاست‌ها، برنامه‌ها، طرح‌ها و پروژه‌ها) و همچنین پیامدهای خواسته و ناخواسته هر فراگرد تغییر اجتماعی را شامل می‌شود.

از فواید ارزیابی تأثیرات اجتماعی و فرهنگی می‌توان «کمک به توسعه پایدار و همه‌جانبه، ارتقای کیفیت زندگی، کاهش محرومیت و توسعه برابری اجتماعی درون نسلی و بین نسلی، افزایش بازدهی مداخلات توسعه‌ای، استفاده بهینه از منابع، تنوع فرهنگی و انسجام اجتماعی و همچنین پیشگیری از مسائل اجتماعی و فرهنگی را برشمرد» (بکر و ونکلی، ۱۳۸۸: ۳).

یکی از حوزه‌هایی که شهرداری در آن وظایف متعددی دارد، حوزه اجتماعی و فرهنگی است که احداث ورزشگاه، یکی از وظایف شهرداری است^(۱). بنابراین شهرداری منطقه ۷ با توجه به کمبود امکانات ورزشی در این منطقه، اقدام به ساخت مجموعه ورزشی‌ای کرده است که در حال حاضر، مقدمات اولیه و طراحی‌ها انجام شده است. این مجموعه ورزشی قرار است در سوله‌هایی که متعلق به زندان قصر است و در سال‌های اخیر در اختیار نیروی انتظامی جهت انبار بوده است، ساخته شود. احداث هر مجموعه ورزشی، پیامدهای مثبت و منفی (اجتماعی و فرهنگی) را به همراه دارد که این مجموعه نیز از این امر مستثنی نیست. این پژوهش نیز به دنبال کشف پیامدهای مثبت و منفی احداث مجموعه ورزشی است.

در میان کلیه پدیده‌های اجتماعی و فرهنگی در جامعه ماشینی امروزه، ورزش از جمله فعالیت‌هایی است که هنوز جاذبه‌های خود را دارد. از آنجا که در شهر تهران به دلیل کمبود فضاهای ورزشی مناسب، این امکان برای اکثر ساکنان

شهر تهران وجود ندارد که بتوانند به ورزش بپردازند، وجود مکان‌های مناسب و دارای امکانات ورزشی می‌تواند این نیاز را برطرف نماید. بدین ترتیب ورزش که با مفهوم سلامت و زیبایی بدن مرتبط است، در الگوهای اوقات فراغت در زندگی شهری جایگاه مهمی یافته است. در واقع مختصات جامعه صنعتی و شرایط زندگی ماشینی به‌ویژه در شهرها، از یکسو تحرکات و فعالیت‌های بدنی که در گذشته از طریق کار و فعالیت‌های حرف و مشاغل محقق می‌شد، به میزان زیادی کاهش یافته است و نیاز به ورزش را افزایش داده است و از سوی دیگر، آسیب‌های زیست‌محیطی مانند آلودگی‌های صوتی، آلودگی هوا، ازدحام و...، فرسودگی و خستگی جسمی و روانی را در شهرها بیشتر نموده است، که این امر نیز اهمیت و ضرورت ورزش در شهرها را بیشتر می‌سازد. به علاوه گسترش فعالیت‌ها و سبک‌های گذران اوقات فراغت رقیب ورزش مانند محصولات فرهنگی و دنیای مجازی، فرصت‌های توسعه فعالیت‌های ورزشی را محدود نموده است و با کاهش تحرکات بدنی شهروندان، فقر حرکتی و نارسایی‌ها و آسیب‌های جسمی و روحی و روانی را افزایش داده است (مؤسسه فرهنگی هنری میراث فردا، ۱۳۹۲). از سوی دیگر امروزه یکی از ملاحظات راهبردی در توسعه و مدیریت شهری، توجه به مقوله سلامت و استانداردهای شهر سالم است. یک شهر در صورتی سالم انگاشته می‌شود که محیط فیزیکی و اجتماعی‌اش، سلامت را ترویج و تقویت کند (صیرفیان‌پور، ۱۳۷۷: ۲).

ورزش عبارت است از یک فعالیت نهادینه‌شده که مستلزم کاربرد نیروی جسمانی شدید با استفاده از مهارت‌های جسمانی پیچیده به وسیله شرکت‌کنندگانی است که توسط عوامل درونی و بیرونی تحریک می‌شوند. این تعریف با فعالیت‌های ورزشی سازمان‌یافته ارتباط پیدا می‌کند (کوشافر، ۱۳۸۱: ۵۸). در جوامع اسلامی با توجه به اینکه کلیه سیاست‌گذاری‌ها در خدمت مکتب می‌باشد، تربیت بدنی نیز جدا از این اصل کلی نبوده و ضمن اینکه پی‌ریزی این علم بر مبنای مسائل جسمانی و فیزیکی است، ولی در نهایت وسیله‌ای است که در کمال و تعالی انسان‌ها مؤثر بوده و می‌تواند گامی در جهت اهداف غایی انسان‌ها که همان سیر الی الله است بردارد (عزیزآبادی فراهانی، ۱۳۷۳: ۷).

از نظر سازمان بهداشت جهانی، «تندرستی صرفاً نداشتن بیماری و ضعف نیست؛ بلکه منظور از آن، سلامتی کامل جسمی، ذهنی، اجتماعی و روحی است. در حقیقت دو هدف عمده تندرستی، به تأخیر انداختن مرگ و بیماری است» (گائینی و رجبی، ۱۳۸۶: ۲۷).

در جهت نیل به تندرستی و سلامت، توسعه ورزش به عنوان یکی از

ابزارهای مناسب جهت نیل به اهداف پروژه «شهر سالم» مطرح شده است. با توجه به این ضرورت‌هاست که احداث و توسعه ورزشگاه‌ها و فضاهای ورزشی عمومی در بند ۲۱ از ماده ۵۵ قانون شهرداری‌ها به عنوان یکی از وظایف و مأموریت‌های شهرداری ذکر شده است. از این لحاظ یکی از مهمترین مشکلات کلان‌شهر تهران، کمبود فضاهای تفریحی و ورزشی عمومی و عدم توزیع عادلانه آنها در مناطق مختلف و کمتوجهی به شرایط و نیازهای ویژه گروه‌ها و اقشار خاص مانند کودکان، زنان، سالمندان و معلولان در دسترسی به این امکانات و فضاهاست (صیرفیان‌پور، ۱۳۷۷: ۵۴).

بنابراین با توجه به این امر که ایجاد شهر سالم و توجه به سلامت و تندرستی شهروندان شهر در مجموعه وظایف شهرداری قرار دارد و شهروندان شهر تهران با توجه به آلودگی‌های هوا به‌ویژه در فصل‌های سرد سال روبه‌رو هستند، ورزش کردن در مکان‌های باز مانند پارک‌ها و فضاهای سبز شهری می‌تواند در سلامتی آنها خلل ایجاد کند و از سویی دیگر بانوان نیز در فضاهای باز با مشکلاتی ممکن است روبه‌رو شوند، ساخت و احداث یک مجموعه ورزشی که بتواند این نیازهای رافع نماید و همچنین باصرفه باشد، در دستور کار شهرداری‌های قرار دارد. از این‌رو در این پژوهش با توجه به نیازهای شهروندان به این مهم پرداخته می‌شود که ساخت یک مجموعه ورزشی، چه تأثیرات اجتماعی و فرهنگی‌ای بر شهروندان دارد و در کنار آن نیز به بررسی این مسئله پرداخته شده که ساخت این مجموعه آیا مقرون به صرفه است یا خیر؟ و یا آیا بهتر است به جای تجهیز و به‌سازی سوله‌های واقع در محله قصر حشمتیه، به تخریب و ساخت مجدد آنها پرداخت؟

با توجه به این امر که هر اقدام توسعه‌ای از نظر ماهیت و اجرا، اثرات اجتماعی و فرهنگی مثبت و منفی‌ای بر جای می‌گذارد و این اثرات بر ذی‌نفعان اثرگذار است، انجام پروژه‌های توسعه‌ای، لازم و ضروری است و انجام ارزیابی تأثیرات اجتماعی و فرهنگی می‌تواند در اجرای بهتر پروژه‌های توسعه‌ای مفید باشد و باعث افزایش بازدهی و کاهش اثرات منفی گردد.

مکانی که برای احداث مجموعه ورزشی مرودشت در نظر گرفته شده است، واقع در خیابان مرودشت در محله قصر - حشمتیه است. این محل دارای پنج سوله است که یکی از آنها در حال حاضر میدان میوه و تره‌بار است. سوله دیگر در اختیار صدا و سیماست که قرار است تخلیه و به مجموعه اضافه شود. سه سوله دیگر در حال حاضر در اختیار شهرداری قرار گرفته است. این سوله‌ها در ابتدای ساخت، محل انبار زندان قصر بوده و متعلق به مجموعه زندان است.

مساحت سوله‌ها، ۲۷۳۸ مترمربع و مساحت بنای کلی، ۳۳۳۱ مترمربع است. در حال حاضر هنوز داخل سوله‌ها، تعمیرات یا تغییراتی صورت نگرفته است. اما در محوطه حیاط برای ساخت پارکینگ دو طبقه در قسمت جلوی ساختمان سوله‌ها، گودبرداری صورت گرفته است و شرکت پیمانکار در حال پی‌ریزی ساختمان پارکینگ است.

دو سوله بزرگ‌تر قرار است به سالن‌های چندمنظوره رزمی، ایروبیک، کشتی و ورزش‌های توپی و سوله کوچک‌تر به سالن بدن‌سازی اختصاص داده شود.

با توجه به ماهیت پروژه، این سؤال مطرح می‌شود که احداث و تجهیز مجموعه ورزشی، چه تأثیرات اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بر ساکنان محله قصر - حشمتیه دارد و همچنین چه تأثیرات محیط زیستی و ترافیکی‌ای بر محله دارد؟ همچنین با توجه به ساخت این مجموعه در سوله‌های از پیش ساخته شده، آیا تغییر کاربری این مکان از لحاظ اقتصادی به صرفه‌تر است یا تخریب و ساخت مجموعه‌ای پیشرفته و چندکاربره؟

مجموعه ورزشی مرودشت با هدف پاسخگویی به نیازهای اهالی محله قصر - حشمتیه در زمینه امکانات ورزشی قرار است احداث شود و با توجه به ماهیت فرهنگی - ورزشی و تأثیر بر سلامت ساکنان محله قصر - حشمتیه، تصور پیامدهای منفی احتمالی برای آن دشوار به نظر می‌رسد. بنابراین با توجه به سلامت محور بودن طرح و رفع نیازهای ورزشی ساکنان محله قصر - حشمتیه، این سؤال مطرح شود که آیا اجرای اتاف در این زمینه ضروری است؟ در واقع باید اینگونه به این سؤال پاسخ داد که با وجود تمام تأثیرات مثبت احداث یک مجموعه ورزشی، احتمال وجود عوامل محدودکننده و مختل‌کننده وجود دارد و همچنین با توجه به ساخت این مجموعه در سوله‌های از پیش ساخته شده و دیدگاه اقتصادی به بازسازی و تغییر کاربری یا تخریب و ساخت مجدد این مکان، انجام اتاف ضروری به نظر می‌رسد.

همچنین این عوامل ممکن است اثرات مثبت اجتماعی و فرهنگی طرح را تحت شعاع قرار داده، مشارکت شهروندان را در آن کاهش دهد و این طرح در فرایند اجرا با مشکلاتی مواجه شده، با عکس‌العمل‌های متفاوت و پیش‌بینی نشده‌ای از جانب مردم مواجه شود. بدین ترتیب انجام اتاف می‌تواند در شناخت این عوامل و موانع و انتخاب گزینه‌های بدیل و راهکارهای برون‌رفت از وضعیت‌های مورد اشاره بسیار مؤثر واقع شود.

پروژه حاضر با هدف پاسخگویی به نیازهای اهالی محله قصر - حشمتیه در زمینه امکانات ورزشی اجرا می‌شود و با توجه به ماهیت آن، تصور پیامدهای

منفی احتمالی برای آن دشوار به نظر می‌رسد. از مهمترین اهداف اجرای این طرح، تأثیراتی مانند توانمندسازی و آگاه‌سازی مستقیم و غیر مستقیم اهالی با مسائل بهداشتی، دسترسی به امکانات ورزشی، ایجاد فضای عمومی و افزایش تعاملات اجتماعی در این مکان، افزایش حس امنیت و سلامت در ساکنان محله قصر - حشمتیه به واسطه وجود محلی امن برای ورزش، افزایش سلامت جسمانی ساکنان به دلیل دسترسی آسان تر نسبت به گذشته به امکانات و وسایل ورزشی، افزایش مراجعات از سایر نقاط منطقه برای استفاده از امکانات مجموعه و ایجاد تعاملات جدید و... جزء اهداف مثبت تلقی می‌شود.

پیشینه پژوهش

در این قسمت به نمونه‌های مطالعات مشابه در ایران و نمونه‌های مشابه شهری در شهر تهران پرداخته شده است.

- سلطان حسینی، سلیمی، سلیمی، لطفی (۱۳۹۲) پژوهشی با عنوان «اولویت‌بندی اثرات اجتماعی و اقتصادی اماکن ورزشی بر محیط شهری (مطالعه موردی شهر یزد)»، انجام داده‌اند. این پژوهش، سعی بر شناسایی، ارزیابی و اولویت‌بندی اثرات اجتماعی و اقتصادی اماکن ورزشی بر محیط شهری در یزد دارد. پس از جمع‌آوری اطلاعات لازم و تحلیل اطلاعات و اولویت‌بندی آثار شناسایی شده، در میان گویه‌های اثرات اجتماعی، اماکن ورزشی به ترتیب موجب افزایش گرایش اهالی منطقه به تماشای مسابقات، ورزش، افزایش شادابی و نشاط در اهالی منطقه و افزایش همکاری‌های جمعی و ورزشی شده، ولی در مجموع متغیرهای اجتماعی، هر چند میانگین نظرها بیشتر از سطح متوسط قرار داشت، این اختلاف معنادار نبود. به علاوه دیگر نتایج پژوهش نشان داد که اماکن ورزشی بر مجموع متغیرهای اقتصادی و همچنین بر هیچ‌یک از مؤلفه‌های آن اثرگذار نیست.

- شرکت بین‌المللی پردازش اطلاعات نقش کلیک (۱۳۸۹) پژوهشی با عنوان «ارزیابی تأثیرات اجتماعی احداث زورخانه سر تخت» در منطقه ۲۰ تهران انجام داده است. نتایج نشان می‌دهد که هر چند توسعه کمی زورخانه‌ها در هر محله به طور بالقوه زمینه‌هایی برای احیای کارکردهای زورخانه فراهم می‌کند، با این حال نتایج تحلیل‌های اتاف نشان می‌دهد که وضعیت موجود پروژه زورخانه سر تخت با توجه به عوامل و شرایط محدودکننده که از یک طرف ریشه در محیط اجتماعی پروژه و از سوی دیگر ناشی از فرایند طراحی، اجرا، بهره‌برداری و مدیریت پروژه دارد، این پیامد مهم (احیای زورخانه در محل) صرفاً با احداث زورخانه تحقق نمی‌یابد. عواملی از قبیل ناتوانی

زورخانه در جذب نوجوانان و جوانان، پایین بودن مشارکت و مسئولیت‌پذیری نهادهای ذی‌مدخل و تأثیرگذار مانند سازمان تربیت بدنی و فدراسیون ورزش‌های باستانی و وجود نگرانی‌های عمومی تهدیدکننده زورخانه‌ها (از قبیل نبود حمایت‌های مالی، معنوی و مشکلات اقتصادی) در مدیریت کنونی زورخانه سرتخت باعث شده است که این زورخانه نیز از نظر استقبال کنندگان و ذی‌نفعان، تفاوت چندانی با زورخانه‌های قدیمی رو به افول نداشته باشد؛ به طوری که در نهایت می‌توان گفت که مهم‌ترین ذی‌نفعان این پروژه، همان پیشکسوتان میانسال و سالخورده‌ای هستند که همچنان نگران انتقال این ورزش به نسل جدید هستند.

- شرکت بین‌المللی پردازش اطلاعات نقش کلیک (۱۳۹۰) پژوهشی با عنوان «پیوست اجتماعی احداث مجموعه ورزشی کاشانک منطقه ۱ تهران» انجام داده است که نشان می‌دهد این پروژه علی‌رغم ماهیت فرهنگی و خدماتی، برخی ناسازگاری‌ها و مشکلاتی را برای شهروندان به‌ویژه برای شهروندانی که واحدهای مسکونی در مجاورت پروژه دارند، به وجود آورده است. از جمله این مشکلات، شلوغی و آلودگی صوتی احتمالی ایجادشده توسط کاربران، امکان ایجاد تنش میان کاربران و مردم محلی، آلودگی صوتی و بصری ناشی از عملیات ساخت پروژه را برشمرد. در تأیید این نکات و در مصاحبه‌های انجام گرفته، شهروندانی که در مجاورت مجموعه ورزشی سکونت داشتند، هرچند مجموعه ورزشی را مفید می‌دانستند، از سروصدای ایجادشده ناشی از عملیات ساخت‌وساز مجموعه ورزشی گله داشتند. همچنین رفت‌وآمد ماشین‌ها به‌ویژه ماشین‌های بزرگ در این کوچه تنگ، در بسیاری اوقات آسایش ساکنان محله را سلب کرده است. از دیگر تأثیرات اشاره‌شده در این مطالعه، تأثیرات ترافیکی بوده است. نتایج مطالعه یاد شده نشان می‌دهد که احداث مجموعه ورزشی کاشانک دارای اثرات ترافیکی دوگانه‌ای است؛ زیرا از طرفی موجب کاهش سفرهای درون شهری می‌شود، اما از طرفی به دلیل یک‌طرفه بودن خیابان عمار و تنگ بودن معابر منتهی به مجموعه ورزشی کاشانک و همچنین کوچه مهر که مجموعه ورزشی در آن قرار دارد، ممکن است باعث ایجاد ترافیک در سطح محله شود.

- موسسه آموزشی مطالعاتی مدیریت شهری توسعه فراگیر آسیا (۱۳۹۰) مطالعه‌ای با عنوان «ارزیابی تأثیرات اجتماعی احداث مجموعه ورزشی نونهالان در منطقه ۳ شهرداری تهران» انجام داده است که پیامدهای مثبت و منفی پروژه به شرح زیر بیان شده است؛ پیامدهای مثبت: پیش‌بینی قیمت مناسب مجموعه که باعث ترغیب افراد به استفاده از مجموعه می‌شود؛ پیش‌بینی

کاهش هزینه‌های حمل‌ونقل به دلیل نزدیکی به مجموعه؛ پیش‌بینی کاهش هزینه‌های درمانی و پزشکی به علت سلامتی بیشتر، شادابی و سلامتی روحی؛ مکانی مناسب برای گذراندن اوقات فراغت، بهبود وجهه و بهبود محلیت منطقه؛ افزایش سرانه ورزشی در محله، کاهش بزهکاری و مشکل اعتیاد، اشتیاق جوان به ورزش کردن و دوری از سرگرمی‌های زیان‌آور؛ گسترش روابط اجتماعی بین شهروندان؛ گسترش فرهنگ ورزش همگانی در جامعه. پیامدهای منفی: افزایش هزینه‌های همسایگان مجاور مجموعه به دلیل خسارات عمرانی وارد شده به ساختمان‌هایشان؛ آلودگی صوتی در محله؛ افزایش مشکل ترافیکی؛ از بین بردن دید ساختمان‌های همجوار؛ سلب آرامش همسایگان بسیار نزدیک به مجموعه ورزشی نونهالان؛ پارک خودروها در پیاده‌روهای اطراف و ایجاد سد معبر؛ پیش‌بینی به تعویق افتادن کارهای روزمره به‌ویژه برای زنان.

- نبوی (۱۳۸۹) در «ارزیابی تأثیرات اجتماعی احداث سرای مجموعه ورزشی شهیدان صادق زاده قمصری» به بررسی تأثیر احداث و بهره‌برداری از ورزشگاه بر کاهش میزان جرایم و افزایش امنیت در محله شارق، ضرر و زیان برخی از اصناف مستقر در محدوده طرح، آزار و اذیت برخی از همسایگان مجتمع مسکونی مجاور ورزشگاه، افزایش رضایت اجتماعی، تغییر الگوی گذران اوقات فراغت و سبک زندگی اهالی محله شارق، افزایش سطح نابرابری اقتصادی و جنسیتی در محله شارق، ایجاد گروه‌های دوستی و اجتماعی جدید، بالا رفتن سطح سلامت و بهداشت اهالی محله شارق و تغییر زیرساخت‌های اجتماعی محله شارق پرداخته است.

- مؤسسه پژوهش‌های کاربردی دیدگاه شاخص (۱۳۹۰) در «ارزیابی تأثیر اجتماعی مجتمع فرهنگی- ورزشی آفتاب در محله نظام‌آباد» به این نتیجه دست یافت که بهره‌مندان از مجتمع که عمدتاً اهالی محل و جوانان و زنان خواهند بود، بیشترین سود را برده و اهالی و کسبه‌ای که دارای بافت‌های مسکونی فرسوده همجوار با مجتمع بوده و آن دسته‌ای که ساختمان‌های آنها تخریب و به مجتمع انضمام یافته است، بیشترین زیان را از ساخت برده‌اند.

در بررسی پیشینه‌های پژوهشی مطرح‌شده مشخص گردید که احداث مجموعه‌های ورزشی، اثرات اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی زیادی بر ذی‌نفعان و ذی‌مدخلان دارد. این اثرات هم مثبت بوده‌اند و هم منفی. در واقع اقدامات توسعه‌ای هر چند ماهیتی مثبت دارند، می‌توانند اثرات منفی‌ای بر جای گذارند. بنابراین بهتر است که قبل از اجرای هر پروژه‌ای به ارزیابی تأثیرات اجتماعی- فرهنگی آنها پرداخته شود تا مانند برخی پروژه‌ها، اثرات منفی بیشتر از اثرات مثبت نشود که این امر می‌تواند مخل آسایش شهروندان

به‌ویژه ساکنان اطراف پروژه‌ها شود.

از این‌رو با توجه به موارد اشاره‌شده بالا، از آنجا که همه آنها از نظر ماهیت و موضوع شباهت و همسو با موضوع مطالعه حاضر است، همچنین تا حدود زیادی همسویی روشی نیز وجود دارد و از نوع مطالعات اتافی نیز هستند و مهمتر از اینکه در مناطق مختلف تهران و حتی شهرهای ایران نیز است، مطالعه مقایسه‌ای آنها و شناسایی نقاط قوت و ضعف آنها می‌تواند ما را در تقویت مطالعه حاضر و جلوگیری از اشتباهات احتمالی بازدارد.

چارچوب نظری

در پی ساخت هر مجموعه ورزشی و فرهنگی تغییرات اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، محیط زیستی و ترافیکی مورد انتظار است. آرمور (۱۹۹۲)، پیامدهای اجتماعی را تغییراتی تعریف می‌کند که در موارد زیر اتفاق می‌افتد:

۱. در روش زندگی مردم (چگونه آنها زندگی می‌کنند، کار می‌کنند، بازی می‌کنند، به نحوه تعامل با دیگران در روابط روزانه)
۲. در فرهنگشان (سهیم شدن در رسوم، عقاید و ارزش‌ها)
۳. در جامعه‌شان (پیوستگی، پایداری، ویژگی‌ها، خدمات و امکانات) (اشرفی و رشیدی، ۱۳۹۱: ۲۹۷).

این تغییرات ممکن است پیامدهای مثبت و منفی‌ای در پی داشته باشد. از این‌رو پژوهش‌های اتافی درصدد یافتن این پیامدها و ارائه راهکارهایی در جهت افزایش پیامدهای مثبت و تعدیل و کاهش پیامدهای منفی هستند. ساخت یک مجموعه ورزشی در محله قصر - حشمتیه، تغییرات اجتماعی‌ای از جمله افزایش سرمایه اجتماعی و تعاملات اجتماعی ساکنان، تغییرات فرهنگی مانند تغییر در سبک زندگی و اوقات فراغت، تغییرات اقتصادی، اشتغال‌زایی جوانان در مجموعه، کاهش هزینه‌های خانوار جهت رفتن به باشگاه‌های ورزشی با نرخ آزاد، تغییرات زیست‌محیطی مانند سلامت جامعه و افراد و تغییرات ترافیکی مانند کمبود جای پارک و افزایش ترافیک در محدوده مجموعه را به دنبال دارد. پژوهش حاضر در پی شناسایی پیامدهای مثبت و منفی تغییرات مطرح‌شده درباره احداث و تجهیز مجموعه ورزشی مروودشت است. در وهله اول، ساخت یک مجموعه هرچه که باشد، می‌تواند ارتباطات و کنش‌های رفتاری افراد جامعه را در پی داشته باشد. از این جهت پرداختن به این موضوع می‌تواند در روند بازگشایی مجموعه ورزشی مروودشت که سال‌هاست مکان آن به صورت انبار وجود داشته است و بلااستفاده بوده است کمک نماید تا ساکنان محله قصر حشمتیه و ساکنان محلات اطراف

بتوانند با یکدیگر تعاملات و کنش‌های رفتاری مناسبی داشته باشند. در واقع کنش اجتماعی، ساده‌ترین عنصر زندگی مشترک انسانی است. کنش اجتماعی، سلسله حرکات بارزی است که انسان برای دستیابی به هدفی نسبت به انسانی دیگر انجام می‌دهد. افراد، نیاز ذاتی به برقراری رابطه اجتماعی دارند و به همین دلیل موقعیت‌هایی فراهم می‌آورند تا بتوانند رابطه اجتماعی را تجربه کنند (طالبی، ۱۳۸۳: ۱۶۲). رابطه متقابل اجتماعی برای پاسخ به نیازهای انسان به پیوندجویی و احساس تعلق به مکان، یک ضرورت محسوب می‌شود. فعالیت‌هایی مانند تعامل با دیگران و مشاهده فعالیت‌های مردم، با ایجاد زمینه‌های اجتماع‌پذیری، به رشد فردی انسان کمک می‌کنند (لنگ، ۱۳۸۳: ۱۸۷).

تعاملات یا کنش‌های اجتماعی افراد با یکدیگر علاوه بر اثرات مثبت، اثرات منفی‌ای نیز در پی دارد؛ از جمله اثرات مثبت، افزایش سرمایه اجتماعی و مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی، آشنایی با دیگر افراد جامعه و تعامل با آنها و شناخت مشکلات دیگران و کمک به رفع آن و... و از جمله اثرات منفی، به وجود آمدن تعارض بین افراد با سطح طبقات و فرهنگ متفاوت، الگوپردازی نادرست از دیگران و... بنابراین در این پژوهش به این مهم توجه شده است که اگر بتوان در افراد، سرمایه اجتماعی را به بالاترین سطح خود رساند، می‌توان اثرات منفی را کاهش داد و یا از بین برد. از این رو بنا بر تعریف میرزایی که بیان می‌کند سرمایه اجتماعی مفهومی است که به ارزش و جایگاه روابط و مناسبات اجتماعی و نیز نقش تعاملی، همکاری و اعتماد و مشارکت بین افراد و گروه‌ها برای کسب نتایج جمعی یا اقتصادی و حتی انسجام یا پیوند اجتماعی دلالت دارد. بنابراین هسته اصلی سرمایه اجتماعی، شبکه‌های اجتماعی است و از این رو می‌توان گفت سرمایه اجتماعی به جایگاه شبکه‌ای یک گروه (کنشگر، گروه، سازمان و نظایر اینها) دلالت دارد. به طور کلی هر چقدر خطوط ارتباطی فرد در یک شبکه بیشتر و قوتی‌تر باشد، میزان شناخت، نفوذ و قدرت کنترل او بیشتر خواهد بود. سرمایه اجتماعی با تأثیر بر جنبه‌هایی نظیر وضعیت شغلی، اجتماعی، اقتصادی یا سیاسی افراد، تأثیر بسیار زیادی بر زندگی فرد دارد (میرزایی، ۱۳۹۵: ۳۶۲-۳۶۳).

از دیگر موضوعاتی که ساخت یک مجموعه ورزشی در محل زندگی افراد تغییر ایجاد می‌کند، سبک زندگی آنها است. سبک زندگی، مجموعه‌ای از سبک‌های رفتار افراد است که توجه به بدن نیز درون آن قرار دارد. در واقع سبک زندگی، مفهومی است که به نحوه یا شیوه زندگی فرد اعم از رفتارها، کنش‌ها، عادت‌ها و آداب او دلالت دارد. بنابراین سبک زندگی، یک بسته

مشخص از رفتارهای عمدتاً الگومند متشکل از روابط اجتماعی، مصرف و شیوه آن، سرگرمی و نحوه گذاران آن، سبک پوشیدن، آرایش کردن و غیره‌ای است که هم برای خود فرد و هم برای دیگران، ملموس و محسوس است. سبک زندگی می‌تواند تحت تأثیر محیط اجتماعی، شرایط فرهنگی و رجحان‌های فردی و نیز امکانات و تسهیلات در دسترس فرد متفاوت باشد (همان: ۶۵۴). همچنین بنا بر تعریف فاضلی، «سبک زندگی، مجموعه رفتاری در حوزه مصرف فرهنگی و مادی زندگی اجتماعی است که در عرصه عمل محقق شده و قابل مشاهده است» (فاضلی، ۱۳۸۲: ۵۷).

ساخت یک مجموعه ورزشی می‌توان نقش اساسی‌ای در تغییر سبک زندگی افراد داشته باشد؛ یعنی می‌تواند افراد را ترغیب به استفاده از مجموعه و امکانات آن نماید تا در جهت زندگی سالم قدم بردارند و به سلامت و تندرستی خود که مؤلفه‌ای از سبک زندگی و توجه به بدن است، اهمیت دهند. پس همان‌طور که بیان شد، سبک زندگی سالم، افراد را به سمت سلامتی سوق می‌دهد و سلامتی و تندرستی نیز یکی از موضوعاتی بوده و هست که شهرداری‌ها در دستور کار خود با ساخت مجموعه‌های ورزشی، پارک‌ها و فضاهای سبز شهر و... دارند. از این‌رو سلامتی نیز یکی دیگر از پیامدهای مهم ساخت یک مجموعه ورزشی است.

طبق تعریف سازمان جهانی بهداشت، سلامتی عبارت است از یک حالت آسودگی کامل جسمی، روانی، اجتماعی و تنها به نبود بیماری یا ناتوانی اطلاق نمی‌شود. سلامتی انسان‌ها، امری است اساسی برای دستیابی به صلح و امنیت که به بالاترین میزان همکاری بین مردم و دولت‌ها وابسته است (رحیمی، ۱۳۸۹: ۵۳). سلامت عبارت است از تأمین رفاه کامل جسمی و روانی و اجتماعی. نمی‌توان فردی را سالم دانست فقط به این لحاظ که از نظر جسمی سالم است؛ بلکه شخص سالم، کسی است که سلامت روحی داشته باشد و همچنین از جهت اجتماعی نیز در آسایش باشد. شهرداری تهران در سال‌های اخیر در پی اصل شهروندمداری، اقداماتی از جمله ساخت ورزشگاه‌ها، بوستان‌ها و سرای محلات نموده است که بر سلامت جسمانی، روحی و اجتماعی تأثیرگذار بوده است.

اوقات فراغت و پر کردن آن با یک شیوه صحیح، جزء مواردی است که با ساخت و ساز مجموعه‌های تفریحی و فرهنگی توسط شهرداری‌ها در دستور کار شهرداری‌ها قرار داده شده است. بنابراین توجه به موضوع فراغت در زمان احداث مجموعه و بعد از آن بسیار کارآمد است؛ زیرا می‌تواند درباره ساخت و تجهیز مکان مدنظر برای ورزش و اینکه چه نوع ورزشی مناسب

است تا افراد بتوانند به صورت بهینه‌تری از امکانات استفاده کنند، کمک نماید. از این رو بنا بر تعریف میرزایی، فراغت به گذران وقت آزاد در ساعت‌ها یا زمان‌های غیر کاری اعم از کارهای هنری، ورزشی، یا سایر فعالیت‌های تفریحی گفته می‌شود. در گذشته‌های دور، فعالیت‌های فراغتی، محدود و کوتاه بود و معمولاً نزدیک محل سکونت انجام می‌گرفت. می‌توان از فعالیت‌های ورزشی - تفریحی و مسافرت‌های کوتاه‌مدت در قالب این نوع فراغت‌ها نام برد. اما امروزه با دسترسی پذیری امکانات و فن‌آوری سطح بالا، فراغت نیز دچار تغییرهای عمده‌ای شده است. فعالیت‌های تفریحی و سرگرمی از جمله مطالعه در حین کار به دلیل خودکار شدن انجام کارها، پرداختن به تفریحات رایانه‌ای، مسافرت‌های طولانی و حتی افزایش مدت فراغت از جمله این تغییرها هستند. بنابراین امروز مردم وقت بیشتری را برای فراغت در اختیار دارند و پرداختن به آن، یکی از مهم‌ترین وظایف مدیریت اجتماعی است. یکی از راه‌های پیشگیری یا جلوگیری از کژروی‌های اجتماعی نیز رسیدگی به مسئله فراغت است (میرزایی، ۱۳۹۵: ۷۸۶).

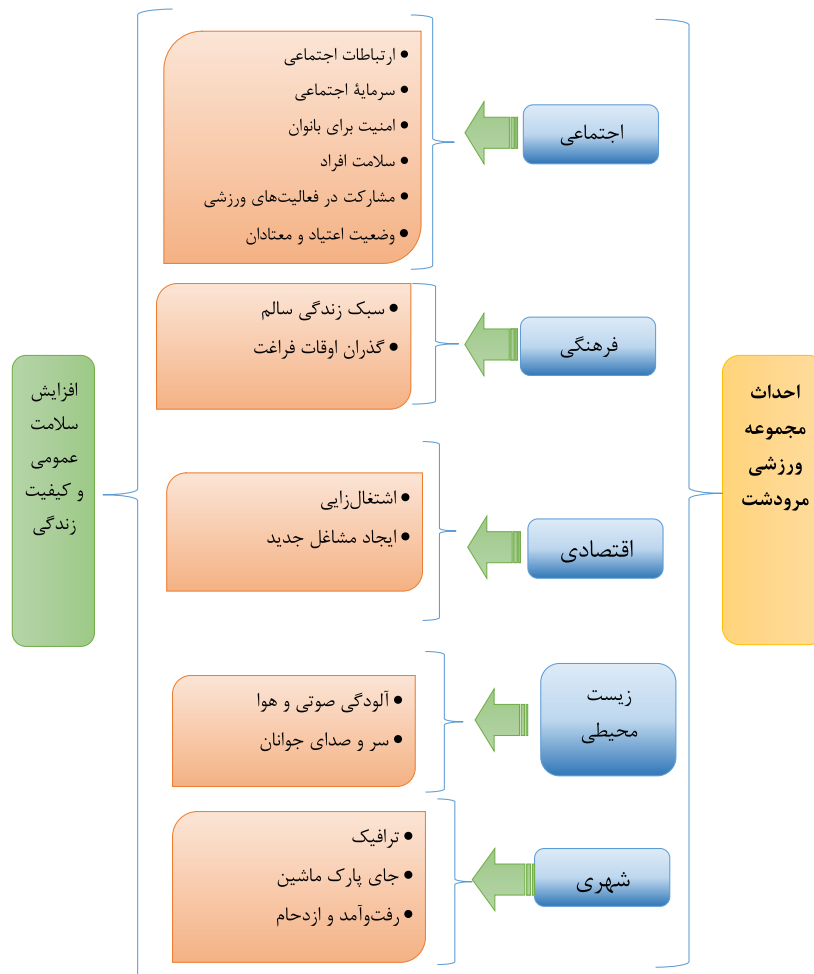
جان. ار. کلی نیز معتقد است: «با گسترش شهرنشینی و توجه بیشتر و نیاز حیاتی به پدیده‌ای به نام اوقات فراغت، هر روزه شاهد ابداعات، اختراعات، برنامه و وسایل متعددی برای پر کردن این اوقات هستیم. به گفته برتراند راسل، آخرین دستاورد تمدن، توانایی انسان در پر کردن هوشمندانه‌ایام فراغت است» (جان. ار. کلی، ۱۳۷۳: ۲۵). اوقات فراغت، بخشی از زندگی افراد است که فرد در آن زمان، در حال کار کردن یا استراحت نباشد و برای خود به دنبال فعالیتی جانبی اعم از تماشای فیلم، رفتن به پارک، سینما، ورزش و... کتاب خواندن، رفتن به کلاس‌های آموزشی و... باشد.

همان‌طور که واضح است، ساخت هر مجموعه ورزشی در پی تمامی اثرات مثبت خود، اثرات منفی‌ای نیز به جای می‌گذارد. البته با توجه به این موضوع که ساخت مجموعه ورزشی حتی با وجود اثرات منفی، باز عملی مثبت انگاشته می‌شود، بهتر است به این مهم پرداخته شود که اثرات منفی کدامند و چگونه می‌توان با ارائه راهکار مناسب، آنها را تعدیل یا کاهش داد. در واقع پارک‌ها و فضاهای ورزشی، سالن‌های همایش و مراکز آموزشی، اماکنی هستند که می‌توانند باعث ایجاد ترافیک شوند. تسهیلات و اماکن عمومی جهت ورزش، برنامه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی و آموزشی و پارک‌ها به طور روز افزون در حال گسترش‌اند و بر فضاهای شهری و کاربری‌های تجاری و مسکونی اطراف خود تأثیر می‌گذارند که برخی از این تأثیرات می‌تواند شامل اثرات ترافیکی و زیست‌محیطی باشد. یکی دیگر از تأثیرات اماکن عمومی و

پارک‌ها نیز می‌تواند مشکلات و معضلاتی را برای ساکنان اطراف این اماکن به وجود آورد. همچنین درباره اماکن عمومی، مسئله جای پارک ماشین نیز مطرح است. از این رو در این پژوهش به بررسی پیامدهای منفی شهری نیز پرداخته می‌شود.

با توجه به مطالب ارائه شده در بخش ادبیات پژوهش، مبانی نظری و چهارچوب نظری تئوریک، مدل زیر به عنوان مدل مفهومی پژوهش ارائه می‌شود:

شکل ۱- نمودار مدل مفهومی طرح

روش شناسی

نوع مطالعه در این پژوهش از نظر مسیر، توصیفی و از نظر هدف، کاربردی است. روش مورد استفاده برای گردآوری اطلاعات نیز میدانی و اسنادی است. البته باید اشاره کرد که پژوهش حاضر را می‌توان در شمار پژوهش‌هایی قرار داد که با عنوان ارزیابی مطرح شده‌اند.

پژوهش ارزیابی^۱، پژوهشی است جهت جمع‌آوری اطلاعات تفصیلی از وضع موجود یا آنچه که هست، به عنوان پایه‌ای برای قضاوت یادآوری دربارهٔ ثمربخشی تصمیم‌های گذشته و اتخاذ تصمیم برای آینده. این پژوهش لزوماً یک پژوهش مقطعی است (میرزایی، ۱۳۸۸: ۸۷).

در بخش اسنادی، مدارک و اطلاعات موجود درباره مکان مورد مطالعه و پروژه مورد نظر گردآوری شده و در بخش میدانی نیز وضع موجود در قالب مصاحبه‌های اکتشافی، مشاهده و بررسی کاربری‌های عمده، شناسایی گروه‌های مردمی و در نهایت با گردآوری پرسش‌نامه‌های مورد نظر ختم گردید. در واقع در جمع‌آوری داده‌ها و تحلیل آنها هم از رویکرد کمی و هم از رویکرد کیفی استفاده شد.

یعنی در این طرح هم از روش کمی و هم از روش کیفی به صورت هماهنگ برای تحلیل دقیق پیامدها استفاده شده است. در بخش کمی پیمایشی با حجم نمونه ۳۷۸ و در بخش کیفی نیز مصاحبه‌های عمیقی (پانزده مصاحبه تا رسیدن به اشباع نظری) با مدیران شهرداری، پیمانکار و عوامل اجرایی انجام می‌شود.

ابزار پژوهش

در مرحله اول با استفاده از مدارک و اسناد موجود در کتابخانه‌ها و اینترنت به جمع‌آوری اطلاعات پرداخته شد. با استفاده از پرسشنامه‌های بسته پاسخ به نظرسنجی در زمینه مجموعه ورزشی مرودشت از ساکنان محلات اطراف و کاربران بوستان پرداخته و سپس با استفاده از روش مصاحبه به مصاحبه با معاونان و مدیران ارشد پرداخته شد.

داده‌ها و اطلاعات به دست آمده از پرسشنامه‌ها از طریق نرم‌افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. مصاحبه‌های یادشده نیز از طریق تحلیل مضمونی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته، در نهایت به نتیجه کلی خواهیم رسید.

اعتبار پرسشنامه از طریق اعتبار محتوا (۲) مشخص شده است. میانگین کل CVR ابزار برابر با ۸۸,۲۵ به دست آمد.

در این پژوهش، پرسشنامه طراحی شده به فاصله دو هفته در دو نوبت روی ۳۰ نفر آزمودنی اجرا شد. ضریب همبستگی به دست آمده ۰,۸۴۶ با سطح خطای کمتر از ۰,۰۱ به دست آمد. این امر حاکی از ضریب پایایی بالای پرسشنامه است.

یافته‌ها

محلۀ قصر - حشمتیه از لحاظ امکانات ورزشی در شرایط مناسبی نیست و با توجه به برآورد سرانۀ ورزشی در منطقه ۷، سرانه فضای ورزشی برای هر نفر، ۰,۵ مترمربع است که فاصلۀ زیادی با سرانۀ جهانی دارد. البته سرانۀ فضاهای ورزشی و فضای سبز با هم محاسبه می‌شود که چهار مترمربع برای هر نفر است. از این چهار مترمربع باید حداقل دو مترمربع را برای فضاهای ورزشی در نظر گرفت. وضعیت فضاهای ورزشی محلۀ قصر حشمتیه بنا به گفته مدیران به قرار زیر است:

جدول ۱- امکانات ورزشی محلۀ قصر حشمتیه از نظر مدیران

امکانات ورزشی محلۀ قصر - حشمتیه	- یک زمین چمن - سالن ورزش‌های توپی متعلق به آموزش و پرورش - باشگاه اندیشه (خصوصی است) - باشگاه ورزشی بانوان شهربانو - زمین اسکیت در باغ موزه - زمین چمن - باشگاه بدن‌سازی خصوصی - باشگاه بدن‌سازی شهربانو

جدول ۲- نظر ساکنان محلۀ قصر - حشمتیه درباره امکانات ورزشی محلۀ

خیلی زیاد	زیاد	تاحدودی	کم	خیلی کم	
۷,۱٪	۱۲,۲٪	۶,۶٪	۴۶,۶٪	۲۷,۱٪	میزان رضایت از امکانات ورزشی محلۀ قصر - حشمتیه
۹,۳٪	۹,۵٪	۱۴,۵٪	۲۶,۹٪	۱۹,۸٪	میزان استفاده از امکانات ورزشی موجود در محلۀ قصر - حشمتیه

میزان رضایت ساکنان از امکانات ورزشی محلۀ بسیار پایین است، زیرا محلۀ قصر - حشمتیه با کمبود امکانات ورزشی روبه‌رو است. همچنین میزان استفاده از امکانات ورزشی به دلیل کمبود امکانات نیز پایین است.

جدول ۳- وضعیت خدمات ورزشی در محلۀ

بسیار مناسب	مناسب	متوسط	نامناسب	بسیار نامناسب	
۷,۱٪	۱۳,۸٪	۱۹,۸٪	۳۲,۳٪	۲۷٪	درصد فراوانی

بنابر نظرسنجی صورت گرفته از ساکنان، وضعیت خدمات ورزشی در محلۀ قصر - حشمتیه، مناسب نیست.

جدول ۴- نیازهای ورزشی محله قصر - حشمتیه

بی پاسخ	سالن بدن سازی و ایروبیک	سالن ورزش های رزمی	سالن ورزش های توپي	استخر	
۰,۵٪	۹,۳٪	۷,۱٪	۲۴,۳٪	۵۸,۷٪	اولویت اول
۵۴,۵٪	۴,۸٪	۱۳,۵٪	۲۴,۹٪	۲,۴٪	اولویت دوم
۷۵,۴٪	۱۳,۵٪	۱۱,۱٪	۰	۰	اولویت سوم

بنا بر نظر سنجی صورت گرفته، ۵۸,۷ درصد ساکنان، اولین اولویتشان در نیازهای ورزشی استخر و بعد از آن، سالن ورزش های توپي در اولویت دوم و سالن بدن سازی و ورزش های رزمی در اولویت سوم قرار دارد.

جدول ۴- وضعیت سوله ها بر اساس نظر مدیران

پاسخ	موضوع
سوله های یادشده در اختیار بنیاد تعاون ناجا بوده است.	وضعیت سوله ها قبل از احداث
- در قدیم انبار زندان قصر بوده است.	
- بعد از انقلاب در اختیار نیروی انتظامی بوده است.	
- در محل مورد نظر پنج سوله واقع شده است.	
- سه سوله در اختیار نیروی انتظامی بوده است که برای ساخت مجموعه ورزشی در نظر گرفته شده است.	
- یکی از سوله ها هنوز در اجاره صدا و سیماست و قرار است بازپس گرفته شود و به مجموعه اضافه گردد.	
- سوله انتهایی که نبش خیابان پلیس و مرودشت است، در اختیار میدان میوه و تره بار است.	
سوله های یادشده به عنوان انبار و تجهیز کارگاه پیمانکاران استفاده می شده است.	

جدول بالا، وضعیت سوله ها را قبل از اجرای طرح توصیف می کند که بر اساس نظرات مدیران مشخص شد که سوله ها قبل از اجرای طرح در وضعیت مناسبی نبوده و کاربری مناسبی برای آنها در نظر گرفته نشده است.

جدول ۶- مکان ساخت پیش از اجرای طرح و ساخت و ساز، چه شرایطی داشت؟

پاسخ اول	پاسخ دوم	
۴۵,۸٪		مشکلی با وضعیت سوله ها نداشتیم.
۱۱,۴٪	۱,۱٪	وجود این سوله ها باعث مشکلات زیادی برای ما شده بود.
۵۳۴,۷٪	۸,۵٪	وجود این سوله ها منظره نازیبایی در محدوده به وجود آورده بود.
۸,۲٪	۵,۸٪	وجود این سوله ها مکان ناامنی را برای ما به وجود آورده بود.
	۱,۳٪	همه موارد
	۸۳,۳٪	بی پاسخ

حدود ۴۶ درصد از افراد، مشکلی با وضعیت سوله‌ها نداشتند، اما با توجه به نتایج نظرسنجی از ساکنان که برخی همزمان به دو مورد از پاسخ‌ها اشاره داشته‌اند، عنوان کرده‌اند که وجود سوله‌ها، منظره نازیبایی را در محله به وجود آورده است و به این امر نیز اشاره کرده‌اند که وجود سوله‌ها باعث به وجود آمدن مشکلات زیاد در محله و ایجاد ناامنی شده است. ۱،۳ درصد از افراد نیز موافق همه موارد ذکر شده بوده‌اند.

جدول ۷: در صورت احداث مجموعه ورزشی خیابان مروودشت

خیلی زیاد	زیاد	تاحدودی	کم	خیلی کم	
۱۷,۲٪	۳۶,۲٪	۳۳,۶٪	۱۰,۳٪	۲,۶٪	چه میزان باعث برقراری ارتباط شما با دیگر ساکنان می‌شود؟
۲۱,۲٪	۳۱,۷٪	۴۰,۲٪	۵,۶٪	۱,۳٪	چه میزان در مشارکت شما در فعالیت‌های ورزشی مؤثر است؟
۱۱,۹٪	۳۲,۳٪	۴۱٪	۱۰,۳٪	۴,۵٪	تا چه میزان اوقات فراغت خود را در مجموعه ورزشی خیابان مروودشت خواهید گذراند؟
۱۲,۲٪	۳۴,۷٪	۳۸,۱٪	۹,۳٪	۵,۸٪	چه میزان پاسخگوی نیازهای ورزشی شما در محله است؟
۳۱,۷٪	۳۵,۷٪	۲۶,۷٪	۲,۶٪	۳,۲٪	چه میزان در بالا بردن سطح سلامت شما مؤثر است؟

بالای ۵۰ درصد افراد معتقدند که احداث مجموعه ورزشی در برقراری ارتباط با دیگر ساکنان، میزان مشارکتشان در فعالیت‌های ورزشی، رفع نیازهای ورزشی محله و بالا بردن سطح سلامت ساکنان مؤثر است و حدود ۴۰ درصد افراد، اوقات فراغتشان را حاضرند در مجموعه ورزشی بگذرانند.

جدول ۸- تأثیرات احداث از نظر ساکنان

زیاد می‌شود	کم می‌شود	تاحدودی تغییر می‌کند	تغییری نمی‌کند	بی‌پاسخ	
۴۳,۷٪	۱۱,۹٪	۴۱,۵٪	۲,۹٪		میزان رفت و آمد و شلوغی در محل
۵۱,۹٪	۱۰,۱٪	۳۲,۳٪	۵,۸٪		میزان ترافیک
۱۶,۴٪	۴۳,۹٪	۸,۵٪	۳۱,۲٪		وضعیت جای پارک

بی پاسخ	تغییری نمی کند	تأخودی تغییر می کند	کم می شود	زیاد می شود	
۰,۸٪	۲۰,۶٪	۲۹,۹٪	۱۴,۸٪	۳۳,۹٪	وضعیت مراجعه به بوستان
	۳,۴٪	۳۶,۸٪	۳۳,۱٪	۲۶,۷٪	وضعیت مراجعه به مرکز شهربانو
۰,۵٪	۵,۶٪	۳۲٪	۲۱,۷٪	۴۰,۲٪	وضعیت مراجعه به میدان میوه و تره بار
۰,۸٪	۲۵,۳٪	۲۳٪	۳۱,۷٪	۱۹,۲٪	وضعیت مراجعه به مجموعه های ورزشی مشابه
۰,۸٪	۲۲٪	۲۹,۱٪	۲۵,۹٪	۲۲,۲٪	مزاحمت برای بانوان
۰,۳٪	۱۴,۳٪	۲۷٪	۲۶,۵٪	۳۲٪	سر و صدای جوانان
۰,۳٪	۱۲,۴٪	۲۵,۱٪	۴۵,۸٪	۱۶,۴٪	وضعیت اعتیاد
۲,۱٪	۹,۵٪	۱۹,۳٪	۵۶,۹٪	۱۲,۲٪	وضعیت ناامنی در اطراف سوله ها

جدول بالا به تأثیرات احداث مجموعه ورزشی پرداخته است و بر اساس نظرهای ساکنان به طور کلی می توان گفت که میزان رفت و آمد و شلوغی، میزان ترافیک و میزان مراجعه به میدان میوه و تره بار زیاد می شود و میزان اعتیاد در جوانان و ناامنی در اطراف سوله ها کم می شود.

جدول ۹- نحوه مدیریت مجموعه ورزشی

در دو سانس بانوان و آقایان	فقط بانوان	فقط آقایان	
۷۵,۹٪	۱۷,۷٪	۶,۳٪	درصد فراوانی

۷۶ درصد افراد درباره نحوه مدیریت مجموعه ورزشی خواستار دو سانس بودن مجموعه برای بانوان و آقایان هستند.

جدول ۹- زمان سانس های مجموعه ورزشی

بانوان صبح، آقایان عصر	آقایان صبح، بانوان عصر	یک روز آقایان، یک روز بانوان	
۴۱٪	۱۶,۹٪	۴۲,۱٪	درصد فراوانی

نسبت افرادی که خواسته اند مجموعه به دو صورت بانوان صبح / عصر آقایان و یک روز در میان مجموعه برای بانوان و آقایان باشد، برابر است. این تصمیم گیری می تواند بعد از احداث و اجراهای آزمایشی تنظیم شود، تا استفاده بهینه ای از مجموعه صورت گیرد.

جدول ۱۱- امکانات ورزشی مجموعه ورزشی مرودشت

بی پاسخ	کشتی	ژیمناستیک	رقص زومبا	استخر	ورزش های توپی	ایروبیک	ورزش های رزمی	بدنسازی	
۱,۳ %	۰	۰	۴,۳ %	۱۰,۳ %	۱۶,۹ %	۱۴,۳ %	۱۵,۶ %	۳۹,۲ %	اولویت اول
۵۷,۷	۵ %	۱,۱ %	۰	۵,۳ %	۱۱,۹ %	۸,۷ %	۸,۲ %	۶,۶ %	اولویت دوم

بنا بر اولویت بدنی امکانات ورزشی مجموعه ورزشی، در اولویت اول ابتدا سالن بدن سازی و بعد از آن، ورزش های توپی، ورزش های رزمی، ایروبیک و استخر قرار گرفته اند. در اولویت دوم، ابتدا ورزش های توپی و سپس ایروبیک، ورزش های رزمی، بدن سازی، استخر، رقص زومبا، ژیمناستیک و کشتی قرار دارد.

جدول ۱۲- امکانات ویژه مجموعه ورزشی

بی پاسخ	پارکینگ	دوش و سرویس بهداشتی	فروشگاه لوازم ورزشی	اتاق کودک	بوفه	
۲,۱ %	۱,۹ %	۲۰,۶ %	۱۱,۴ %	۲۹,۶ %	۳۴,۴ %	اولویت اول
۵۰,۵ %	۰,۸ %	۲۶,۲ %	۶,۳ %	۱۰,۸ %	۵,۳ %	اولویت دوم

از جمله امکاناتی که ساکنان خواستار آن شدند تا در مجموعه وجود داشته باشد، در اولویت اول، بوفه و در اولویت دوم، دوش و سرویس های بهداشتی مناسب و بعد از آن، اتاق کودک و فروشگاه لوازم ورزشی است. از جمله مواردی که ساکنان خواستار اجرای آن در مجموعه هستند، پارکینگ است.

جدول ۱۳- قیمت استفاده از امکانات مجموعه ورزشی

مبلغش برایم فرقی نمی کند	کمتر از مجموعه های دولتی مشابه	مطابق مجموعه های دولتی مشابه	
۵ %	۵۷,۱ %	۳۷,۸ %	درصد فراوانی

درباره هزینه دریافتی بابت امکانات ورزشی ارائه شده در مجموعه، ۵۷ درصد ساکنان خواستار آن هستند که هزینه دریافتی کمتر از مجموعه های مشابه دولتی باشد و حدود ۳۸ درصد خواستار آن هستند که قیمت امکانات مطابق مجموعه های مشابه دولتی باشد و برای ۵ درصد مبلغ فرقی نمی کند. البته باید در نظر گرفت که شهروندان همیشه خواستار پرداخت هزینه کم هستند. اما با توجه به وضعیت اقتصادی ساکنان منطقه که در حد متوسط هستند،

در یافت مبالغ بالا باعث پس زدگی و عدم استقبال آنان خواهد شد. بهتر است که هزینه‌های دریافتی متناسب با وضعیت اقتصادی ساکنان محله قصر - حشمتیه و حتی محلات اطراف باشد.

با توجه به اینکه مجموعه ورزشی مرودشت قرار است در محل سوله‌هایی که در قدیم متعلق به زندان قصر بوده و در سال‌های اخیر در اختیار نیروی انتظامی قرار داشته است، ساخته شود و از آنجا که قرار نیست در این محل به غیر از محوطه حیاط که قرار است پارکینگ ساخته شود، گودبرداری صورت گیرد، بنابراین در این شرایط و قبل از بررسی‌های دقیق، در حال حاضر ساخت و تجهیز مجموعه ورزشی در این مکان توجیه اقتصادی دارد؛ زیرا در محله حشمتیه - قصر، مکان ورزشی مجهز و بزرگ و قابل دسترس برای تمامی افراد برای وضعیت‌های اقتصادی وجود ندارد. اما توجیهات مالی و اقتصادی ساخت این مجموعه ورزشی از دو منظر قابل بررسی است.

۱- این مجموعه ورزشی قرار است در سوله‌های پیش‌ساخته‌ای احداث و تجهیز شود که به جز انبار، استفاده دیگری نداشته، علاوه بر درآمدزایی، جهت تعمیر و نگهداری ساختمان هزینه‌بر بوده است. بنابراین استفاده مفید از این ساختمان می‌تواند در کاهش هزینه‌های نگهداری و تعمیر سالانه، درآمدزا هم باشد. بدین صورت که ساخت یک مجموعه ورزشی هر چند در ابتدای کار هزینه‌هایی را در بردارد، در نگاهی وسیع‌تر در سال‌های بعد درآمدزا خواهد بود و همچنین از درآمد خود جهت نگهداری و تعمیر آن استفاده خواهد شد. بر اساس دیدگاه رئیس اداره ورزش منطقه ۷، با توجه به بودجه محدود شهرداری و ممنوعیت برای شروع پروژه‌های صفر در شهرداری، همچنین کمبود فضاهای ورزشی در منطقه، دیدگاه مدیر شرکت سازنده بر اساس قدمت و استحکام سازه‌های یادشده و همچنین دیدگاه معاونت فنی و عمران منطقه مبنی بر اینکه تخریب و نوسازی، هزینه‌ای معادل ۲۰ میلیارد تومان دارد، به‌سازی سوله‌ها منطقی است.

۲- از منظر دیگری، بازسازی یک ساختمان با قدمت حداقل پنجاه ساله، منطقی نیست و هزینه‌هایی که جهت بازسازی می‌شود، می‌توانست بیشتر گردد و به نوسازی ساختمان بینجامد و با توجه به متراژ محل یادشده، ساخت یک مجموعه ورزشی و تفریحی چندطبقه و چندگانه (هر چند با هزینه‌ای بالا)، منطقی‌تر به نظر می‌رسد. البته بر اساس نظر تمامی مدیرانی که در این طرح با آنها مصاحبه صورت گرفته است (شهردار ناحیه ۵، معاونت فنی و عمران منطقه، معاونت اجتماعی ناحیه، رئیس اداره ورزش منطقه و شرکت سازنده)، در صورت وجود شرایط مناسب و تأمین بودجه، تخریب و ساخت مجدد، بهتر و کاراتر

است. اما شهرداری در حال حاضر توان تخریب و ساخت را ندارد. تیم اتاف درباره تخریب و بازسازی و تفاوت هزینه ساخت مجدد و بهسازی و منطقی بودن هر یک از این راهکارها، بررسی‌هایی انجام داده است که در ادامه مطرح می‌گردد (قابل ذکر است که تمامی هزینه‌های محاسبه‌شده بر اساس قیمت‌های سال ۱۳۹۵ است).

بر آورد هزینه‌ها و قیمت ملک ساخته‌شده بعد از بهسازی

مترمربع ۲۷۳۸	مترمربع کل زمین
متری ۶,۰۰۰,۰۰۰ تومان	قیمت زمین
تومان ۱۶,۴۲۸,۰۰۰,۰۰۰	قیمت کل زمین
متر مربع ۳۳۳۱	مترمربع ساختمان بعد از احداث و بهسازی
متری ۳,۵۰۰,۰۰۰ تومان	قیمت ملک (کلنگی)
تومان ۱۱,۶۵۸,۵۰۰,۰۰۰	قیمت کل ملک به‌سازی‌شده بر اساس کلنگی بودن ساختمان
تومان ۴,۷۶۹,۵۰۰,۰۰۰	تفاوت قیمت زمین و قیمت ملک به‌سازی شده
تومان ۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	هزینه بهسازی و احداث

قیمت ملک به‌سازی‌شده، ۴,۷۶۹,۵۰۰,۰۰۰ تومان کمتر از قیمت زمین است. این یعنی یک ضرر بزرگ برای شهرداری. با وجود زمینی به مساحت ۲۷۳۸ مترمربع، به‌سازی سوله‌ها منطقی نیست و توجیه اقتصادی ندارد.

بر آورد هزینه‌ها و قیمت ملک ساخته‌شده بعد از تخریب و ساخت مجدد

متر مربع ۲۷۳۸	مترمربع کل زمین
متری ۶,۰۰۰,۰۰۰ تومان	قیمت زمین
تومان ۱۶,۴۲۸,۰۰۰,۰۰۰	قیمت کل زمین
$۸ \times ۲۷۳۸ = ۲۱,۹۰۴$	مترمربع ساختمان بعد از تخریب و ساخت مجدد با توجه به تراکم ساخت (چهار طبقه زیرزمین و ۴ طبقه روی زمین با همکف)
متری ۵,۰۰۰,۰۰۰ تومان	قیمت ملک نوساز
تومان ۱۰۹,۵۲۰,۰۰۰,۰۰۰	قیمت کل ملک ساخته‌شده
تومان ۹۳,۰۹۲,۰۰۰,۰۰۰	تفاوت قیمت زمین و ملک ساخته‌شده
تومان ۲۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	قیمت برآوردشده برای تخریب و ساخت مجدد ساختمان (حداکثر قیمت)

قیمت ملک ساخته شده، ۹۳,۰۹۲,۰۰۰,۰۰۰ تومان بیشتر از قیمت زمین است که با توجه به مترائز زمین، این ارزش افزوده بالایی برای شهرداری در پی دارد.

تفاوت هزینه و قیمت ساخت و بهسازی

$21,904 - 3331 = 18,573$	تفاوت مترائز ساختمان (مترمربع)
$25,000,000,000 - 4,000,000,000 = 21,000,000,000$	تفاوت هزینه ساخت و بهسازی (تومان)
$109,520,000,000 - 11,658,500,000 = 97,861,500,000$	تفاوت قیمت ملک ساخته شده (تومان)

هرچند هزینه ساخت مجموعه تقریباً پنج برابر بیشتر از هزینه بهسازی مجموعه است، قیمت تمام شده ملک ساخته شده تقریباً نه برابر قیمت ملک بهسازی شده است. این یعنی یک سود بزرگ برای شهرداری. در این صورت است که می توان گفت تغییر کاربری سوله ها، منطقی است و توجیه اقتصادی دارد. ۳- ساخت یک مجموعه ورزشی از منظر دیگری توجیه اقتصادی دارد، از این لحاظ که بنا به استفاده شهروندان از این مجموعه و مورد استقبال قرار گرفتن از سوی آنها، اینگونه مجموعه ها درآمدزا هستند. البته با این شرایط که مجموعه به دست سازمان ورزش و یا پیمانکار سپرده نشود و توسط اداره ورزش منطقه اداره گردد. در ادامه با توجه به هزینه های برآورده شده جهت استفاده از امکانات ورزشی، میزان درآمد سالانه هر سالن جداگانه محاسبه شده است.

- میزان درآمد سالن ورزش های توپی: سالن های چند منظوره به منظور سالن فوتسال، والیبال و در بعضی موارد بسکتبال مورد استفاده مراجعه کنندگان قرار می گیرد. سالن ورزش های توپی به صورت سانس و هر سانس یک ساعت و نیم است. بنا بر هزینه سالن های ورزش های توپی دولتی، مبلغی مابین ۵۰ هزار تومان تا ۸۰ هزار تومان در نظر گرفته می شود. اما از آنجا که سالن سیدی در محله، مبلغ ۳۰ هزار تومان دریافت می کند، بالاتر بردن این مبلغ خیلی منطقی به نظر نمی رسد. اما اگر شرایط و امکانات مجموعه در حال احداث در شرایط مطلوب باشد، می توان با حداقل هزینه سانس ۵۰ هزار تومان شروع کرد.

اجاره یک سانس	۵۰,۰۰۰ تومان
در یک روز	$50,000 \text{ تومان} = 50,000 \text{ (ریال)} \times 10 \text{ سانس در یک روز}$
در یک ماه	$15,000,000 \text{ تومان} = 50,000 \text{ (ریال)} \times 30 \text{ روز}$
در سال اول	$180,000,000 \text{ تومان} = 15,000,000 \text{ (ریال)} \times 12 \text{ ماه}$

در اینجا این توصیه نیز مطرح می‌گردد که سالن ورزش‌های تویی چندکاربره (فوتسال، والیبال و بسکتبال) طراحی گردد. سالن ورزش‌های تویی می‌تواند در ساعات خلوت روز به اجاره مدارس، ارگان‌های دولتی و غیر دولتی به صورت اختصاصی درآید و با آنها قراردادهای ماهانه و حتی سالانه بست تا مجموعه، مراجعه‌کنندگان ثابتی داشته باشد.

- **میزان درآمد سالن بدن‌سازی و ایروبیک:** بر اساس نحوه اداره سالن‌های بدن‌سازی و ایروبیک، ثبت‌نام سالن به صورت یک‌ماهه و هر ماه، ۱۲ جلسه یعنی ۳ روز در هفته است. بر اساس میزان دریافتی سالن‌های بدن‌سازی دولتی، مبلغ ۲۰۰,۰۰۰ ریال برای آن در نظر گرفته شد.

در یک ماه	۲۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان = ۴۰,۰۰۰ (ریال) × ۵۰۰ نفر مراجعه‌کننده در یک ماه (سه روز در هفته)
در سال اول	تومان ۲۴۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ (ریال) × ۱۲ ماه

- **میزان درآمد سالن ورزش‌های رزمی:** بر اساس نحوه اداره سالن‌های ورزش‌های رزمی، ثبت‌نام سالن به صورت یک‌ماهه است. بر اساس میزان دریافتی سالن‌های ورزش‌های رزمی دولتی، مبلغ ۸۰۰,۰۰۰ ریال برای آن در نظر گرفته شد.

در یک ماه	تومان ۴۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۸۰,۰۰۰ (ریال) × ۵۰۰ نفر مراجعه‌کننده در یک ماه
در سال اول	تومان ۴۸۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۴۰,۰۰۰,۰۰۰ (ریال) × ۱۲ ماه

مبالغ یادشده بر اساس هزینه‌های دریافتی ورزشگاه‌های مشابه در سال ۹۵ و کمترین هزینه و تعداد اندک مراجعه‌کننده به مجموعه در نظر گرفته شده است. در صورت تبلیغات و معرفی شدن مجموعه در سطح منطقه، امکان افزایش تعداد مراجعه‌کننده وجود دارد. همچنین امکان افزایش نرخ‌های دریافتی نیز امکان‌پذیر است. البته در این بخش، هزینه تعمیر و نگهداری در هر سال به دلیل فرسودگی ساختمان به طور میانگین سالی ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان در نظر گرفته شده است.

جمعیت محله قصر - حشمتیه بالغ بر ۲۱۳۱۱ نفر است و دارای یک زمین چمن، یک سالن ورزش‌های تویی متعلق به آموزش و پرورش، یک باشگاه بدن‌سازی خصوصی و یک باشگاه اختصاصی بانوان است. محله قصر - حشمتیه فاقد استخر و سالن ورزش‌های رزمی و سالن ورزش‌های تویی عمومی است.

در زمین چمن فقط آقایان می‌توانند به راحتی به ورزش بپردازند و بانوان محله از امکان ورزش در محیطی امن و راحت محروم هستند. با توجه به سرانه فضاهای ورزشی که در حالت استاندارد برای هر نفر حداقل دو متر مربع است، در محله قصر - حشمتیه، این سرانه در حدود ۰٫۵ مترمربع برای هر نفر است. در وضع موجود، محله قصر - حشمتیه دارای یک زمین چمن، یک سالن ورزش‌های توپی متعلق به آموزش و پرورش، یک باشگاه بدن‌سازی خصوصی و یک باشگاه اختصاصی بانوان است که با توجه به جمعیت ۲۱ هزار نفری محله، این تعداد مجموعه پاسخگوی نیازهای ساکنان نیست.

در وضع مطلوب و با توجه به پایین بودن سرانه ورزشی در شهر تهران که برای هر نفر، ۳۶ تا ۳۴ سانتی‌مترمربع است، در صورتی که حداقل سرانه ورزشی برای هر نفر حداقل باید دو متر مربع باشد، ساخت و تجهیز هر مجموعه ورزشی در سطح شهر تهران می‌تواند این سرانه را بالا برده، به حداقل استاندارد جهانی نزدیک نماید. با این حال به دلیل کمبود فضای ورزشی در منطقه ۷ شهرداری تهران یعنی ۲۶ مجموعه ورزشی که تعداد کمی از آنها بانرخ دولتی فعالیت می‌کنند، سرانه فضاهای ورزشی در وضعیت نامطلوبی به سر می‌برند و تارسیدن به شرایط مطلوب، راه زیادی را در پیش دارند.

نتیجه‌گیری

با در نظر گرفتن این امر که هرگز سوله‌های یادشده، به مجموعه ورزشی تغییر کاربری ندهد و با توجه به اینکه محله دارای یک زمین چمن، سالن ورزش‌های توپی آموزش و پرورش، باشگاه بدن‌سازی خصوصی و باشگاه بدن‌سازی شهربانو است و امکانات ورزشی در این محله کافی نیست، در صورت احداث نشدن مجموعه ورزشی مرودشت، کمبود امکانات ورزشی در این محله به طور مشهود قابل لمس است. با توجه به امکانات ورزشی موجود در محله و گفته آقای حیدری (رئیس اداره ورزش منطقه)، سرانه ورزشی در منطقه ۷ برای هر نفر حدود ۰٫۵ مترمربع است که با سرانه ورزشی جهانی، ۳٫۵ متر مربع فاصله دارد. همچنین اگر سوله‌های یادشده همچنان در اجاره نیروی انتظامی باشد، در شرایط مناسبی قرار ندارد و موجبات نارضایتی ساکنان محله را در پی خواهد داشت. این سوله‌ها در قسمت جنوبی خیابان مرودشت و جنوب شرقی بوستان باغ موزه قصر قرار دارد. این سوله‌ها به دلیل قدمت پنجاه ساله، منظره زیبایی ندارد و به دلیل قرار داشتن در کنار بوستان، برای بوستان و موزه قصر که قدمت تاریخی دارد و مراجعه‌کنندگان زیادی برای بازدید دارد، مناسب نیستند.

اما با اجرای ساخت مجموعه ورزشی مروودشت واقع در ضلع جنوبی خیابان مروودشت و ضلع جنوب شرقی بوستان باغ موزه قصر، ساکنان محله قصر - حشمتیه - با توجه به کمبود امکانات ورزشی در محله - به امکانات ورزشی همچون سالن ورزش های توپی، رزمی و بدن سازی دسترسی می یابند. این امر برای جمعیت کثیری از ساکنان محله که نوجوانان و جوانان هستند، می تواند مفید باشد. با توجه به نظرسنجی انجام شده در محله نیز نیاز ساکنان محله برای امکانات ورزشی بر اساس اولویت بندی استخر در اولویت اول، ورزش های توپی اولویت دوم، بدن سازی اولویت سوم و ورزش های رزمی در اولویت چهارم نیازسنجی قرار دارد.

تجربه نشان داده است که محیط های فرهنگی و ورزشی، کمک زیادی در بالا بردن سطح فرهنگ دارند. بنابراین می توان گفت که مجموعه ورزشی مروودشت بر افزایش تعاملات اجتماعی افراد با یکدیگر، افزایش سرمایه اجتماعی و ترویج فرهنگ مشارکت محلی در سطح محله و حتی محله های اطراف تأثیر دارد. از آنجا که منطقه ۷ شهرداری تهران، سرانه ورزشی پایینی دارد و فاقد امکانات ورزشی مناسب و لازم است، ساخت این مجموعه در بالا بردن سرانه ورزشی منطقه، تأثیر بسیاری می تواند داشته باشد. البته با توجه تحلیل های صورت گرفته، در صورت تخریب و ساخت مجدد یک مجموعه ورزشی چندمنظوره دارای استخر و سالن های بیشتر، این سرانه بالاتر رفته، نیازهای ساکنان محله نیز برآورده خواهد شد. محله قصر - حشمتیه فاقد استخر است و نیاز مبرمی به داشتن یک استخر استاندارد با هزینه های مناسب با توان مالی ساکنان دارد.

یکی دیگر از تأثیرات احداث مجموعه ورزشی در مکان در نظر گرفته شده، افزایش امنیت بانوان است؛ به این دلیل که وجود یک فضای سرپوشیده به جهت راحتی بانوان و کمتر شدن مزاحمت برای آنها در زمان ورزش کردن، این امکان را به آنها می دهد که با خیالی آسوده و با پوشش مناسب ورزشی به فعالیت خود بپردازند.

یکی از تأثیرات شناسایی شده در احداث مجموعه ورزشی مروودشت، ترویج فرهنگ ورزش در میان ساکنان محله است که بیشتر پاسخگویان با آن موافقت می کنند. آموزش ها و رقابت های ورزشی، وضعیت زندگی افراد را بهبود می بخشد و می تواند حتی منجر به قهرمان پروری شود. همچنین ورزش کردن به طور متعادل، نگاه به زندگی را بهبود می بخشد و باعث کاهش اضطراب می شود. علاوه بر آن ورزش کردن مانع از بروز بیماری در بین افراد می گردد و جنبه پیشگیری دارد و حتی در بعضی موارد، جنبه درمانی دارد. در نتیجه بر سطح سلامت ساکنان محله تأثیر مثبت می گذارد.

وضعیت اعتیاد در تمامی نقاط ایران بسیار قابل توجه است. وجود یک مجموعه ورزشی در یک محله، به پر نمودن اوقات فراغت جوانان و نوجوانان کمک بسزایی می‌کند که این امر موجب کاهش تمایل جوانان و نوجوانان به سمت اعتیاد می‌گردد. همچنین می‌تواند منجر به ترک اعتیاد در بعضی از معتادان شود.

تغییر سبک زندگی و رو آوردن به زندگی سالم و پر انرژی نیز از تأثیراتی است که ساخت یک مجموعه ورزشی در یک محیط می‌تواند بر جای بگذارد. اوقات فراغت از جمله مواردی است که حائز اهمیت است و باید در سطح جامعه به ویژه برای نوجوانان و جوانان ترویج یابد. البته ساکنان محله قصر - حشمتیه درباره گذران اوقات فراغت، فرهنگ بالایی دارند و همچنین آنان عنوان کرده‌اند که تمایل به فعالیت‌های ورزشی به جهت گذران اوقات فراغتشان دارند. همچنین با توجه به جمعیت کثیر نوجوانان و جوانان در محله که در معرض آسیب‌هایی چون گرایش به مواد مخدر و... قرار دارند، وجود یک مجموعه ورزشی برای آنان این امکان را فراهم می‌آورد که از اینگونه آسیب‌ها دور باشند و اوقات فراغت خود را در مکانی ورزشی و امن سپری کنند. در صورتی که مجموعه ورزشی مرودشت، احداث و راه‌اندازی شود و نیروی کار و خدماتی سالن‌های ورزشی از ساکنان محله انتخاب شود، منجر به اشتغال‌زایی جوانان محله قصر - حشمتیه می‌شود. همچنین در ایجاد مشاغل جدید مانند بازگشایی مغازه‌های لوازم ورزشی و... در اطراف مجموعه ورزشی تأثیر دارد. ساخت یا احداث یک مجموعه ورزشی برای شهرداری نیز در آمدزایی دارد، چه از لحاظ اجاره مجموعه و چه مدیریت مجموعه ورزشی.

منطقه ۷ در محدوده زوج و فرد ترافیکی قرار دارد. این محدوده به لحاظ آلودگی‌های محیط‌زیستی در شرایط بغرنجی است که قابل تأمل است. ساخت یک مجموعه ورزشی با توجه به سرپوشیده بودن آن، در سلامت ساکنان یک محله تأثیر دارد، زیرا مکانی احداث می‌شود که به دور از آلودگی‌های محیط‌زیستی بتوانند به فعالیت‌های ورزشی بپردازند. همچنین در شرایط آلودگی هوا، هرگونه فعالیت ورزشی منجر به مشکلات تنفسی برای افراد می‌شود. اما احداث این مجموعه ورزشی با توجه به شرایط قرارگیری مجموعه، معضل بزرگ دیگری را می‌تواند رقم بزند و آن هم تردد بالای خودروهای افراد مراجعه‌کننده به مجموعه است. افزایش تردد خودرو، آلودگی هوا و آلودگی صوتی را به همراه دارد.

درباره سر و صدای نوجوانان و جوانان، این امر کاهش می‌یابد، زیرا محل بازی و تفریح آنها به فضای سرپوشیده منتقل می‌شود و دیگر مزاحمتی برای ساکنان ایجاد نمی‌شود.

افزایش رفت و آمد در محله، هم تأثیر مثبت و هم منفی دارد. از لحاظ مثبت بودن این است که تعداد رفت و آمد در محله باعث رونق محله و کسب و کار کاسبان محله می‌گردد. از لحاظ منفی نیز بحث ترافیک و عدم جای پارک خودرو مطرح است که این امر می‌تواند بر افزایش ترافیک محله بیفزاید، زیرا مکان در نظر گرفته شده برای ساخت مجموعه ورزشی در بخشی از محله قرار دارد که منطقه‌ای مسکونی در نظر گرفته نمی‌شود و در واقع منطقه نظامی است. همچنین بوستان و موزه قصر نیز در این محل قرار دارد. علاوه بر این مجموعه ورزشی مرودشت در کنار میدان میوه و تره‌بار محله قرار دارد. تمام این عوامل به تنهایی باعث بروز ترافیک و معضل جای پارک است. اکثر افرادی که به میدان میوه و تره‌بار مراجعه می‌کنند، دوبله پارک می‌کنند که باعث بروز ترافیک می‌شود. خیابان مرودشت، گنجایش زیادی برای پارک ماشین ندارد و این امر منجر به این شده است که مراجعه‌کنندگان، خودروهای خود را دوبله پارک کنند. همچنین به دلیل وجود بوستان و باغ موزه قصر و برگزاری جشنواره‌های تابستانی و ویژه در این محل، در روزهای آخر هفته، شب‌ها و سراسر تابستان، خیابان مرودشت دچار ترافیک شدیدی است و در بعضی مواقع پلیس راهور، لاین وسط را نیز به جای پارک خودرو اختصاص می‌دهد که همین امر منجر به ترافیک در سطح این خیابان می‌شود. در زمان ساخت این مجموعه، با توجه به تعداد کم پارکینگ مجموعه (۳۰ الی ۴۰ خودرو)، این وضع وخیم‌تر شده و ترافیک بیشتر خواهد شد؛ زیرا محل مورد نظر دور از منطقه مسکونی است و وسیله نقلیه عمومی نیز در این مکان کم تردد می‌کند و افراد برای رفت و آمد به این مکان از خودرو شخصی استفاده می‌کنند و این امر منجر به ترافیک شدید و شلوغی در محل می‌شود.

پیشنهادها و راهکارها

با در نظر گرفتن مجموع مشکلات از نظر ساکنان محله قصر - حشمتیه، مدیران و مسئولان منطقه و نیز کارشناسان گروه اتاف در رابطه با کاهش اثرات منفی، به ارائه راهکارهای اجرایی پرداخته می‌شود. می‌توان گفت هر کدام از راهکارها در دسته‌های متفاوتی قرار می‌گیرد: راهکارهای بیرونی و درونی. راهکارهای بیرونی آن دسته از راه‌کارهایی است که در رابطه با مشکلات ساختاری و نیز پیامدهای ثانویه و راهکارهای بیرونی در رابطه با مسائل کیفی و جاری مجموعه ورزشی مطرح می‌گردد.

راه کارهای درونی

- اطلاع رسانی به ساکنان محله قصر - حشمتیه و محله های اطراف

ساخت یک مجموعه ورزشی به تنهایی تأثیری بر سلامت افراد ندارد، بلکه باید اطلاع رسانی های لازم در جهت معرفی مجموعه به ساکنان صورت گیرد تا از امکانات موجود، استفاده بهینه برده شود. بنابراین به معاونت اجتماعی و فرهنگی شهرداری که بهره بردار اصلی پروژه است، توصیه می شود تبلیغات گسترده ای در محله قصر - حشمتیه و محله های اطراف درباره مجموعه صورت دهد. این امر می تواند از سرای محله شروع و تا نصب بنرهای تبلیغاتی و ارائه بروشورهایی به ساکنان محله قصر - حشمتیه و محله های دیگر صورت گیرد. تبلیغات، امری بلامنازع در جهت جذب مخاطبان است و از آنجا که مخاطبان این مجموعه در مرحله اول ساکنان محله قصر - حشمتیه هستند، باید از محله شروع شود، اما با توجه به اینکه ممکن است در ماه های اول یا حتی سال اول عدم استقبال صورت گیرد، بهتر است قبل از افتتاح مجموعه، اقدام به اطلاع رسانی شود تا مردم ترغیب به استفاده از مجموعه شوند. اما این امر نیز در گرو ساخت هرچه سریع تر مجموعه است، چون در صورت دیر ساخته شدن مجموعه، امکان ریزش مراجعه کننده وجود دارد.

- بالا بردن سطح کیفیت ساخت مجموعه

در بخش سالن های ورزش های توپی و رزمی، ابتدا مناسب سازی و بهره گیری از معماری مدرن در ساخت و تجهیز سالن ها و داشتن امنیت استفاده برای مراجعه کنندگان از عواملی است که باید بدان توجه شود. اما در کل توصیه می شود تا در ساخت سالن ها حتی الامکان مکانی برای تماشاچیان طراحی گردد تا بتوان در مجموعه، مسابقات ورزشی را طراحی و اجرا کرد تا به جذب مراجعه کنندگان بیشتری بینجامد. همچنین در جهت ساخت کف پوش سالن توصیه می شود تا از کف پوش های پی.وی.سی (PVC) استفاده شود، زیرا کف پوش های پی.وی.سی سبک هستند. همچنین در برابر آتش سوزی مقاوم و عایق مناسبی در مقابل گرما و سرما هستند. اما مهمترین ویژگی پی.وی.سی های قابل استفاده در سالن های ورزشی، قابلیت جذب ضربه و ارتجاعی بودن مناسب آن است که آسیب های ممکن وارده ناشی از فعالیت های شدید ورزشی را به حداقل می رساند، زیرا حفظ سلامتی ورزشکاران بسیار اهمیت دارد. همچنین ساختمان مجموعه ورزشی بهتر است از لحاظ عایق های رطوبتی، حرارتی و صوتی مجهز باشد.

در بخش سالن بدن سازی، ابتدا بهتر است قسمتی به ایروبیک اختصاص داده شود، زیرا بیشتر افراد به ویژه بانوان در سال های اخیر به سراغ چنین

ورزش‌هایی می‌روند. بنابراین توصیه می‌شود که در سالن بدن‌سازی نیز از کف‌پوش‌های پی.وی.سی به واسطه امنیت ورزشکاران استفاده گردد. در دیوارها بهتر است تمام دیوارهای سالن، آینه‌های قدی قرار گیرد که این امر در ورزش‌های بدن‌سازی و ایروبیک از اهمیت خاصی برخوردار است. همچنین در استفاده از دستگاه‌های بدن‌سازی سعی شود از مرغوب‌ترین آنها استفاده گردد.

– تأمین ایمنی ساختمان

از آنجا که مجموعه یادشده در سوله‌هایی با قدمت بالای پنجاه سال قرار است ساخته شود، تأمین ایمنی ساختمان، اهمیت بسیار بالایی دارد. همچنین با توجه به گفته‌های مهندسان شرکت سازنده و معاونت فنی و عمران منطقه، استحکام سازه توسط شهرداری سنجیده شده است و مستحکم ارزیابی شده است. با این حال توصیه می‌شود تا ساختمان به طور کامل از لحاظ استحکام بنا برای سال‌های متمادی در برابر زلزله، آتش‌سوزی و هرگونه حادثه‌ای ایمن شود. همچنین ابزار تأمین ایمنی مانند کپسول‌های آتش‌نشانی و... در تمامی قسمت‌های ساختمان قرار داده شود.

– تعمیر و نگهداری سالانه

با توجه به قدمت ساختمان، تعمیر و نگهداری ساختمان، اهمیت بالایی دارد. بنا به هزینه‌ای که جهت به‌سازی صورت می‌گیرد، لزوم تعمیر و نگهداری سالانه بسیار اهمیت دارد. بهتر است هر سال مجموعه توسط معاونت فنی و عمران منطقه از لحاظ استحکام سازه، امکانات و وسایل نگهداری، بررسی و واکاوی شود تا احتمال وقوع حوادث غیر مترقبه گرفته شود. در واقع پیشگیری بهتر از درمان است.

– مجهز کردن سالن‌ها به سیستم‌های تهویه مناسب، گرمایشی و سرمایشی

سالن‌های ورزشی به علت فعالیت بدنی ورزشکاران، نیازمند به تعویض و تهویه بیشتر هوای سالن است. کلیه تجهیزات تهویه قابل نصب در ساختمان‌ها باید قابلیت کار در مدت زمان طولانی در یک روز را داشته باشد. طراحی و نصب این سیستم‌ها باید به گونه‌ای انجام شود که حداقل فضای ممکن اشغال گردد.

در سیستم‌های قدیمی که برای گرمایش سالن‌های ورزشی مورد استفاده قرار می‌گیرد، موتورخانه و کلیه تجهیزات گرمایشی سالن باید در روزهای تعطیل نیز روشن شود تا بتواند شرایط دمایی مطلوب را برای روز بعد سالن

به وجود آورد. در این نوع سیستم گرمایش، سوخت بسیار زیادی مصرف می‌شود، در صورتی که اگر این سالن‌ها به سیستم گرمایش تابشی موضعی و یا سیستم گرمایش تابشی مرکزی مجهز شوند، در کمترین زمان ممکن (در حدود سی دقیقه) دمای سالن به درجه مطلوب می‌رسد. بدین صورت که روشن نبودن سامانه گرمایش تابشی در روزهای تعطیل و ساعات قبل از استفاده سالن، صرفه‌جویی چشمگیری را در مصرف سوخت در مقایسه با سیستم‌های گرمایش قدیمی دارد. در واقع استفاده از سیستم‌های گرمایش تابشی در سالن‌های ورزشی بسیار مفید و کاربردی خواهد بود و در مصرف انرژی صرفه‌جویی می‌کند.

بهترین سیستمی که می‌تواند تمام نیازهای تهویه سالن‌های ورزشی از جمله تنظیم دما، تنظیم رطوبت و هوای تازه مورد نیاز را تأمین نماید، سیستم تهویه مطبوع هواساز است.

- نصب سیستم روشنایی مناسب

سالن‌های ورزشی برای ورزش‌های مختلف و اتفاقات غیر ورزشی مورد استفاده قرار می‌گیرد که نیاز به امکانات نورپردازی متفاوتی دارند. نوع و سطح روشنایی سالن باید متناسب با بیشترین مورد استفاده از آن باشد. با توجه به اینکه ورزش‌های مختلف، میزان متفاوتی از روشنایی را نیاز دارند، یک پلان نورپردازی عموماً نمی‌تواند تمام نیازها را برآورده کند. بنابراین ضروری است که سیستم کنترلی روشنایی برای ایجاد سطوح مختلف نوری در نظر گرفته شود. از آنجایی که یک سالن ورزشی می‌تواند فعالیت‌های زیادی را پوشش دهد، باید همخوانی لازم با این فعالیت‌ها در نظر گرفته شود. این به برگزارکنندگان اجازه می‌دهد که به راحتی فعالیت‌های مختلف را به نمایش بگذارند. منابع روشنایی باید در برابر برخورد توپ و یا نصب تراکم مقاوم باشد و همچنین باید به گونه‌ای نصب شوند که احتمال گیر کردن اشیا مابین یا پشت آنها وجود نداشته باشد.

پیش‌بینی پنجره برای استفاده از نور طبیعی باید با توجه به فعالیت‌های ورزشی صورت پذیرد تا مزاحمتی برای بازیکنان فراهم نشود. برای روشنایی عمومی سالن توصیه می‌شود از نورهای غیر مستقیم در بالای دیوارها و یا سقف استفاده شود، به گونه‌ای که روشنایی مصنوعی بتواند به راحتی جایگزین روشنایی طبیعی و یا تقویت‌کننده آن شود، بدون اینکه منبع روشنایی جابه‌جا شود.

همچنین اجزای سالن به روی کیفیت روشنایی، تاثیر بسزایی دارند. از جمله این عوامل و اجزای می‌توان موارد زیر را نام برد که باید به آنها توجه شود:

- کف‌ها: کف‌پوش‌ها نباید زیاد براق و درخشان باشد، بلکه باید مات یا دارای جلای مناسب باشد تا از روشنایی زنده‌ناشی از انعکاس نور که منجر به ایجاد تصویر منابع نور و بازی‌کنان و... می‌شود، اجتناب شود.

- دیوارها: در ساخت دیوارها نباید از مصالحی استفاده شود که منعکس‌کننده نور و اجسام است و شرایط نامطلوبی را برای ورزشکاران به وجود می‌آورد. همچنین رنگ دیوار باید یک‌دست و بدون گسستگی باشد.

- سقف: رنگ سقف باید روشن و یکنواخت باشد و همچنین خصوصیات مربوط به دیوار و کف را داشته باشد.

- ساخت محلی برای نگهداری کودکان

توصیه می‌شود تا در ساختمان مجموعه، اتاق کودک طراحی گردد تا بانوانی که به مجموعه مراجعه می‌کنند، نگرانی‌ای از بابت فرزندان خود نداشته باشند. توصیه می‌شود گروه فنی و عمران در حال حاضر که هنوز ساخت مجموعه در مرحله اولیه است، برای این امر طرحی را ارائه نمایند.

- در نظر گرفتن مکانی برای بوفه

در اکثر مجموعه‌های ورزشی، وجود بوفه و مکانی برای استراحت ورزشکاران ضروری است. توصیه می‌شود در مجموعه یادشده، در صورتی که مکانی در نظر گرفته نشده است، برای داشتن بوفه‌ای خارج از سالن‌های فوق، برنامه‌ریزی و طراحی‌ای صورت گیرد.

راهکارهای بیرونی

- نحوه مدیریت مجموعه ورزشی

توصیه می‌شود در صورت امکان، مجموعه در زمان بهره‌برداری به پیمانکار واگذار نگردد. زیرا مراجعه‌کنندگان این مجموعه - چه از محله قصر - حشمتیه و چه محله‌های مجاور به این مجموعه - وضعیت مالی خوبی ندارند و پیمانکار حتی با توجه به این امر که سازمان تربیت بدنی و شهرداری، تعرفه دولتی را تعریف کنند، به دنبال سودآوری خود است و این منجر به عدم حضور افراد کم‌توان برای استفاده از مجموعه می‌شود. بنابراین بهتر است مجموعه توسط خود شهرداری و اداره تربیت بدنی مدیریت گردد.

مدیریت مجموعه ورزشی و اداره تربیت بدنی منطقه با دادن یارانه به مدارس و ارگان‌های دولتی و غیر دولتی در سطح منطقه ۷، اقدام به جذب مخاطب نماید. همچنین سانس‌های اختصاصی‌ای برای کارمندان، دانش‌آموزان و حتی دانشجویان به طور جداگانه وجود داشته باشد. پیشنهاد می‌شود تسهیلاتی را

برای آنان جهت استفاده از مجموعه در نظر گرفته شود، تسهیلاتی نظیر:
 - در نظر گرفتن حداقل هزینه استفاده از امکانات ورزشی برای ساکنان محله
 - ارائه مشوق‌هایی به استفاده‌کنندگان از مجموعه مبنی بر اینکه هر چند جلسه استفاده، یک جلسه رایگان داشته باشند.
 - کمک گرفتن از خیرین در حوزه سلامت و آموزش تا برای ساکنان کم درآمد منطقه نیز امکان استفاده از مجموعه فراهم شود.
 - به کارگیری نیروی کار محله در مجموعه ورزشی
 به جهت اشتغال‌زایی برای جوانان محله، نیروی خدماتی مجموعه از بین ساکنان محله انتخاب شود. این امر می‌تواند باعث افزایش مشارکت مردمی و احساس تعلق خاطر به مجموعه ورزشی گردد و علاوه بر استفاده مفید و صحیح از امکانات ورزشی، منجر به حفظ و نگهداری مجموعه گردد. داشتن حس تعلق خاطر به فضایی خاص در یک محله به افراد، احساس تعلق بیشتر به محله می‌دهد.

- رفع معضل ترافیکی و جای پارک خودرو

معضل ترافیک و عدم جای پارک خودرو در محدوده اطراف مجموعه و تعداد کم پارکینگ مجموعه، از بزرگ‌ترین مشکلات این طرح است که با توجه به گفته‌های مهندس سرلک، در حال حاضر امکان رفع آن وجود ندارد. البته در قسمت جنوبی بوستان باغ موزه قصر (لبه خیابان پلیس)، فضایی برای ساخت پارکینگ مکانیزه وجود دارد. بنا بر صحبت‌های انجام‌شده با معاونت ترافیک ناحیه ۵، در آن قسمت امکان ساخت چهار پارکینگ مکانیزه وجود دارد که هر پارکینگ بین دوازده تا هجده جای پارک دارد. البته هزینه ساخت یک پارکینگ مکانیزه با دوازده جای پارک، حدود پانصد میلیون تومان است که برای چهار پارکینگ مکانیزه با دوازده جای پارک خودرو، دو میلیارد تومان اعتبار لازم است. اما با وجود ساخت این پارکینگ‌ها، باز هم معضل ترافیک و جای پارک در محدوده رفع نمی‌شود و بهتر است مسئولان و مدیران ارشد سازمان در این باره از نظر مهندسان کارآمد استفاده کنند تا شرایط را به بهترین نحو تغییر دهند.

- احداث مجموعه آبی در محله

محله قصر - حشمتیه فاقد مجموعه آبی است و این امر، یکی از نیازها و خواسته‌های اصلی ساکنان محله است. در قسمت پشت سوله‌ها، فضای بزرگ و بلااستفاده‌ای وجود دارد که در صورت همکاری سازمان پارک‌ها و فضاهای سبز شهری، امکان ساخت یک استخر استاندارد وجود دارد.

پی‌نوشت‌ها

۱. یکی از حوزه‌هایی که شهرداری در آن دارای وظایف متعددی است، حوزه اجتماعی و فرهنگی است که طبق ماده ۵۵ عبارت است از تأسیس پرورشگاه و نوانخانه، تأسیس مراکز درمانی، تأسیس کتابخانه، ایجاد کلاس‌های مبارزه با بیسوادی، ایجاد رختشوی‌خانه، ایجاد آبریزگاه، ایجاد حمام عمومی و ورزشگاه، حفظ آثار و ابنیه باستانی، نگهداری اطفال بی سرپرست، تأسیس بنگاه حمایت از مادران، ایجاد باغ کودکان، ایجاد سینما، مهمانخانه، قهوه‌خانه، رستوران و پاساژ، ساخت مساجد و ساختمان‌های عمومی، برگزاری مراسم و آئین‌های سنتی (ر.ک: منصور، ۱۳۸۶). درباره احداث ورزشگاه نیز بند ۲۱ ماده ۵۵ قانون شهرداری‌ها، احداث ورزشگاه، یکی از وظایف شهرداری است. اما به موجب قانون تأسیس سازمان تربیت بدنی مصوب خرداد ۱۳۵۰ و تغییرات بعدی آن، مسئول اصلی ورزش کشور، سازمان تربیت بدنی است (کاظمیان و سعیدی، ۱۳۸۲: ۱۰۵). مفاد این قانون نشان می‌دهد که قصد تصویب این قانون، الغای وظیفه احداث ورزشگاه توسط شهرداری نبوده است. این قانون، وظیفه ساخت و اداره ورزشگاه‌ها را در انحصار سازمان تربیت بدنی نمی‌داند و وظیفه شهرداری‌ها در این باره به قوت خود باقی است.
۲. برای اطمینان از برقرار بودن اعتبار محتوا، ابزار طراحی شده به ده نفر از متخصصان داده شده تا نظر خود را درباره مناسب بودن یا نبودن تک‌تک گویه‌ها اعلام دارند و پس از داوری، ضریب CVR محاسبه شد و آنگاه با حداقل مورد نیاز ذکر شده در جدول شماره ۱۳-۴ در کتاب «پژوهش، پژوهشگری و پژوهش‌نامه‌نویسی» (میرزایی، ۱۳۸۸: ۳۲۸) که مقدار ۶۲٪ برای ده ارزیاب یا داور است، مقایسه شد و مقادیر برابر یا بیشتر از مقدار فوق، مورد قبول واقع شد و چهار گویه‌ای که نامناسب ارزیابی شده بود، حذف گردید.

منابع

۱. اشرفی، یوسف و طلارشیدی (۱۳۹۱) ارزیابی تأثیر اجتماعی (اتا) پروژه‌های شهری (نمونه موردی: پارک کودک ظفر گلچین در منطقه ۱۰ شهرداری تهران). مدیریت شهری، شماره ۳۱، صص ۲۹۵-۳۱۶.
۲. بکر، هنک و فرانک ونکلی (۱۳۸۸) راهنمای بین‌المللی برآورد پیامدهای اجتماعی. ترجمه هادی جلیلی. ویراستار محمد فاضلی. تهران: جامعه‌شناسان.
۳. جان. ار. کلی (۱۳۷۳) جامعه‌شناسی فراغت. ترجمه مهندسین مشاور زادبوم شرکت توسعه فضاهای فرهنگی. تهران: شرکت توسعه فضاهای فرهنگی.
۴. رحیمی، غلامرضا (۱۳۸۹) سازمان بهداشت جهانی (WHO). مجله دانشکده پیراپزشکی ارتش جمهوری اسلامی ایران، سال پنجم، شماره ۱، صص ۵۳-۵۶.
۵. سلطان حسینی، محمد؛ سلیمی، مهدی؛ سلیمی، منصوره؛ لطفی، مجتبی (۱۳۹۲). اولویت بندی اثرات اجتماعی و اقتصادی اماکن ورزشی بر محیط شهری (مطالعه موردی شهر یزد). مطالعات و پژوهش‌های شهری منطقه‌ای، دوره ۴، شماره ۱۶، صص ۶۵-۸۸.
۶. شرکت بین‌المللی پردازش اطلاعات نقش کلیک (۱۳۸۹). ارزیابی تأثیرات اجتماعی احداث زورخانه سر تخت، طرح اتاف شهرداری تهران. دفتر مطالعات اجتماعی - فرهنگی شهرداری منطقه ۲۰ تهران.
۷. شرکت بین‌المللی پردازش اطلاعات نقش کلیک (۱۳۹۰). تهیه پیوست اجتماعی احداث و تجهیز ورزشگاه کاشانک، طرح اتاف شهرداری، شهرداری تهران منطقه ۱.
۸. صیرفی‌پور، محمود (۱۳۷۷) شهر سالم: راهنما برای توسعه فعالیت‌ها و پروژه‌های شهر سالم. ترجمه منیژه مدرس مصدق. یزد: طب‌گستر.
۹. طالبی، ژاله (۱۳۸۳) روابط اجتماعی در فضاهای شهری. نامه علوم اجتماعی، شماره ۲۴، صص ۱۶۱-۱۸۰.
۱۰. عزیزآبادی فراهانی، ابوالفضل (۱۳۷۳) تربیت بدنی عمومی (۲). تهران: دانشگاه پیام نور، چاپ هشتم.
۱۱. فاضلی، محمد (۱۳۸۲) مصرف و سبک زندگی. قم: صبح صادق.
۱۲. کاظمیان، غلامرضا و نوید سعیدی رضوانی (۱۳۸۲) امکان‌سنجی واگذاری وظایف جدید به شهرداری‌ها. تهران: سازمان شهرداری‌های کشور، جلد اول.
۱۳. کوشافر، علی اصغر (۱۳۸۱) اصول و مبانی تربیت بدنی. تبریز: دانشگاه آزاد اسلامی.
۱۴. گائینی، عباس و حمید رجبی (۱۳۸۶) آمادگی جسمانی. تهران: سمت، چاپ چهارم.
۱۵. لنگ، جان (۱۳۸۳) آفرینش نظریه معماری - نقش علوم رفتاری در طراحی محیط. ترجمه علیرضا عینی‌فر. تهران: دانشگاه تهران.
۱۶. منصور، جهانگیر (۱۳۸۶) قانون شهرداری‌ها. تهران: دیدار، چاپ نوزدهم.
۱۷. موسسه آموزشی مطالعاتی مدیریت شهری توسعه فراگیر آسیا (۱۳۹۰). ارزیابی تأثیرات اجتماعی احداث مجموعه ورزشی نونهالان در منطقه ۳ شهرداری تهران.
۱۸. موسسه پژوهش‌های کاربردی دیدگاه شاخص (۱۳۹۰). ارزیابی تأثیرات اجتماعی مجتمع فرهنگی و ورزشی آفتاب در محله‌ی نظام آباد، طرح اتاف شهرداری، شهرداری تهران منطقه ۷.

منابع

۱۹. مؤسسه فرهنگی هنری میراث فردا (۱۳۹۲) ارزیابی تأثیرات اجتماعی و فرهنگی توسعه و تجهیز فضاهای ورزشی، احداث سوله ورزشی شهید بهشتی در منطقه ۸ شهرداری تهران. طرح اتافی شهرداری.
۲۰. میرزایی، خلیل (۱۳۸۸) پژوهش، پژوهشگری و پژوهشنامه نویسی. تهران: جامعه‌شناسان، جلد اول، چاپ سوم.
۲۱. میرزایی، خلیل (۱۳۹۵) فرهنگ توصیفی علوم اجتماعی. تهران: فوژان.
۲۲. نبوی، سید حسین (۱۳۹۰). ارزیابی تأثیرات احداث سرای مجموعه ورزشی شهیدان صادق زاده قمصری، طرح اتاف شهرداری، شهرداری تهران منطقه ۷.